

Déli Hírlap

Redacţia şi administraţia:
TIMIŞOARA, I. Piaţa Brătianu No. 3.
Telefon: 28-10

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cereri de insc. in Reg. publ. per. 934/1938
Trib. Timişoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

Késői alkony

borítja fátylait a haldokló 1938-as esztendőre. És ha végigtekintünk ennek az esztendőnek az eseményein, ha seregszemlét tartunk a történések fölött, melyek, mint színes mozaikkó beilleszkednek majd a világtörténelem krónikájába, szinte megdöbbenünk kísértetjárására is annak az adathalmaznak, mely az oknyomozó historikus feldolgozására vár. A demokráciák és a totális államok óriási birkozása jellemezte ezt az évet is és ebben a nagy arenában, a népseregek milliói voltak azok, akik izgultak, örültek, bántódtak és szenvedtek. És a nagy birok még nem ért véget. Az idők méhében nagy események vajudnak és a vajudás kínzó fájdalmai közepette embermilliók imádkoztak: vajha nyugalom, csend és békeség következne a sok zavar, bizonytalom és megpróbáltatás után. A történelem titkos feszítő erejének energiái azonban szüntelen működésben vannak, nincsen nap a maga nagyhorderejű cselekménye nélkül, viharos zivatarkok, csatógó villámai hasítanak bele a jelen sötétségébe, de ez a világosság csak vakil nélküli, hogy megmutatná a jövendő titkozatos mélységeit. És állandó nagy rohanásban sodornak a sors lendítő erői. Mellettekről sokszor nagy kétségbeesésünk van, mert csak úgy nézünk rájuk, mint a hajszájukra tekintünk.

gondoljuk, hogy a jövőnkben ismétlődő, talán játszi kedvtelésből, talán szándékos gonoszság érzéseitől vezéreltetve és a kavics útjában újabb meg újabb kőgörgöteket indít meg, hatalmas lavina indul pusztító útjára, mely maga alá temet mindent, mit nemeseink, nagynak, szépeknek, szentnek, öröknek hittünk. Látjuk a pusztulást, de nem tudjuk véges eszünkkel felérni célját. Amint talán az a kéz is, melynek egyetlen ujjmozdulata elindítja a csapások zuhatagát, csak vak eszköz egy magasabb hatalom akaratának szolgálatában. Látjuk a pusztulást, de nem látjuk a teremtő kezét. A teremtő kezét, mely a romokból épít majd újra szépet, nagyot és maradandót. De hinniünk kell, bizniünk kell az emberiség jövődjében, minden cselekedetek és események céluadatosságában, ha parányi végeességünk nem is tudja azt pillanatnyilag felismerni. Az emberiség tulságosan sokáig nem tekintett önmaga lelkebe, tulságosan sokáig merült el a kizárólagos anyagiasság fertőjében és most csodálkozik, hogy az elhanyagolt lelkiek terén zavarok, rendellenességek mutatkoznak, a vadhajtasok elnyomják, megfojtják a nemes rügyezéseket, a szabadjára engedett indulatok fékevesztett táncban tombolnak és a szellemeket, melyeket felidézett, nem tudja megfékezni. Egy-egy ilyen korszak bezárulása, amilyent az év letünése jelent, alkalmas a lelkiismeret vizsgálására. Nemcsak a fájó eseményeket idézzük, hanem azok okait is, melyeket magunkban találunk meg. Ne szégyeljük magunkat, ne riadjunk vissza attól, hogy önéfjünkre olvassuk, felássuk a hibákat, melyek tévútra vezettek. A feltételek tévedésekhez való makacs ragaszkodás résleteti az új világ szüleését. Mert új világ születését megelőző vajudás jellemzi azt a korszakot, melybe zaklatott lélekünk esik. Új hatalmas impériumok keletkezése reszketeti meg az országokat és népeket, melyek végzetserű beletörődéssel, ájult tehetetlenségben várják a fejleményeket. És ebben a nagy óceánjában az eseményeknek a romániai magyarság, mint kis szigere, szilárdan áll istenfleimének, nemzethűségének, alkotmányos érületének, törvénytisztelének bástváján. A sodró hullámok árja közepette bízik történeti hivaadásában, mert egyetlen nemzet t sem teremtett és tart fenn az Ur ok és él nélküli; bizik megmaradásában az idők minden változásai közepette, mert erős benne az élniakarás; és ha végigtekint az elmúlt esztendő történésein és a eglátja a botlásokat is, nem er-

A kisantant és Magyarország között megjavult a jóviszony

Ciano gróf be grádi utazásának jelentősége. — Az augusztusi bleli konferencia után javult a viszony Magyarország és a kisantant között

Belgrád, december 30. Ciano gróf jugoszláviai utazása meg fogja gyorsítani a magyar-jugoszláv egyezmény megkötését. A Novosti című félhivatalos lap emlékeztet arra, hogy a Bledben, augusztusban tartott konferencia óta a kisantant és Magyarország között a viszony megjavult.

Ciano gróf állítólag ígéretet kapott magyar ve-

zető köröktől, hogy Jugoszláviával szemben Magyarország lemond területi követeléseiről. Az olasz kezdeményezés hír szerint a közeljövőben még határozottabb formát ölt. A lap végül vizsaszautasítja azt a feltevést, hogy a olasz közvetítés egyik epizódját képezi annak a harcnak, a mely Németország és Olaszország között folyik a Dunamedence feletti befolyásért.

A memeli németek vezére nem tartja teljesnek a győzelmet

A Memel-vidék felszabadítása címen dr. Neumann, a németek vezére manifesztumot bocsátott ki, amely, miután visszaemlékezett a legutóbbi választás eredményeire, a következőket tartalmazza:

— Győztünk, de ez nem végleges győzelem, mert jól tudjuk, hogy a harc szinte most kezdődik. Führerünknek az a célja, hogy „az orszá-

gomnak vissza kell nyernie szabadságát minde-nyütt”, még nem teljesedett be.

Neumann dr. ezután figyelmeztette a németeket, hogy óvakodjanak a házaik körül ólalkodó litván ügynököktől, akik adatokat gyűjtenek a németek ellen, hogy őket illektelen államellenesség gyanujába keverjék.

Anglia nem türi az erőszakot

London, december 30. Chamberlain miniszterelnök a „Home and Empire” című időszaki lapban újévi üzenetet intézett Nagybritannia lakosságához. Üzenetében rámutat arra, hogy Nagybritannia katonai ereje lehetőséget nyújt álláspontjainak szilárd alátámasztására a nemzetközi értekezletek alkalmával. Anglia békében és barátságban akar élni mindazokkal a nemzetekkel, amelyek részt vesznek a megértés és a

becsület szellemében tartandó konferenciákon. A birodalom ereje megengedi Angliának, hogy ne tanusí son engedekenységét az erőszakkal szemben. Mindenkinnek meg kell értenie, hogy a felfegyverkezési program végrehajtásában olyan nagy eredményeket értünk el, amelyek ishetővé teszik, hogy szövetségeseinkkel és a birodalomhoz tartozó országokkal szemben vállalt kötelezettségeinknek eleget tudunk tenni.

Berlini nagy lap megfenyegeti Ickes amerikai belügyminisztert

A Berliner Zeitung am Mittag visszatér arra a támadásra, amelyet Ickes, az Észak Amerikai Egyesült Államok belügyminisztere intézett Németország ellen.

— A karácsony békéje — írja a lap — elegetdök lenne arra, hogy ne vitatkozzunk Ickes beszédéről és hogy a legkisebb figyelmet se szen-

teljük az amerikai zsidó sajtó hangjának. Ez a magatartás azonban nem jelenti azt, mintha a nemzeti szocialista Németország, főleg pedig a nemzeti szocialista nép, elfelejtendő Ickes üzemét és mintha az ügyet lezárt kérdésnek tekintené. Nem fogjuk elfelejteni sem Ickest, sem pedig a beszédét.

A kormány erélyesen cáfolja a vagyonadó bevezetését és a bankjegyek lebélyegzését

Bucuresti, december 30. A pénzügyminiszter tegnap az alábbi hivatalos közleményt adta ki:

Azokkal az alaptalan híresztelésekkel szemben, amelyekkel azzal a céllal terjesztettek, hogy nyugtalanságot keltsenek a közvéleményben arra vonatkozólag, hogy a kormánynak szándékában állana vagyonadót bevezetni,

vagy a bankjegyeket lebélyegezni, a pénzügyminiszter a leghatározottabban kijelenti, hogy ezek céltalos hírek, minden alapot nélkülöznek. A kormány erélyes vizsgálatot rendelt el annak megállapítására, hogy kik azok, akik ilyen riasztó híreket közölnek. A hírek közléseért felelőssé tehető személyeket szigorúan megbüntetik.

nyed el, nem esik kétségbe, mert tudva tudja, hogy saját kárán is tanul az ember, megfeszíti erejét és megfogadja, hogy az eljövendő új évben kerüli a multak hibáit, megerősíti a régi alapokat, hogy azokon nyugodva dacolhasson minden viszontagsággal. Továbbá esztendőnek sodrában bizalommal tekint a jövőbe, nemzetkiszűbségi sorsában látja a feladatokat, melyek megoldása reá vár, áldozatos lélekkel vállalja a terheket, fiainak jobb jövője érdekében. Ravatala előtt az esztendőnek, temetjük a mult minden

fájdalmát és keserűségét és bizakodással fűggesztjük tekintetünket a most megnyíló jövendő kapujára, hogy azon keresztül áradjon reánk Istennek bőséges áldása. Áldás legyen rajtunk és békeség velünk és minden szerető embertársunkon. Áldás minden munkánknak, mely becsületesen szolgálja nemzetkiszűbségi életünket és békeség minden gondolatunkon, mely a haladás és emberiség szent céljainak alázatos szolgálja. Bucuszva az esztendődtől ezzel a fohással indulunk neki az újnak.

Nemzetiségi kérdés 25 év távlatában

Írta: KOVÁCS GYÖRGY

A háború előtti Magyarországnak éppen olyan állandóan napirenden levő, égetően fontos problémája volt a nemzetiségek kérdésének helyes és teljes összehanghozó megoldása, mint a háború utáni Európa csaknem valamennyi államának. 1918 után a föld a sok kiontott vértől és hiábavalóan megölt emberi élet ränehezadó súlya alatt megremegett és eme rázkódtatás következtében országok határai tűntek el, helyüket újakra engedték át. A szerepek felcserélődtek. Mi erdélyi magyarok többségi sorból nemzetkisebbséggé lettünk. Új urakon, megváltozott életkörülmények között kellett továbbhaladnunk. A magunk erejéből vetett hittel és szent meggyőződéssel indultunk el a kétségkívül szebb jövő, számunkra kiszabott útjára. Ezt az utat röjjük ma is, erőt önt belénk a magyar együvértartozás sohasem lankadó érzése és igyekszünk ugyancsak a magunk erejéből számunkra olyan életlehetőségeket megteremteni, amelyeknek kivívása nem győltet, hanem többségiek részéről is megbecsülést és jóakaratot vált ki irányunkba.

A jelenlegi kormány a kisebbségi kérdés fontosságának tudatában ez év augusztusában olyan statutumot tett közzé, amely orvoslást jelent eddigi sérelmeinkre. A jövő bizonyítja majd, hogy ezeknek a pontoknak gyakorlati megvalósítása mennyire üdvös és kívánatos egy állam belső nyugodt életének szempontjából.

A világháború előtt nyugalmasabb politikai légkörben foglalkozhattak az arra hivatottak a nemzetiségi kérdéssel. Nem érdekeltek talán, ha újra felidézzük a régi magyar politikuskok nemzetiségi kérdésről mondott véleményét és nyilatkozatát.

Az azóta már megszűnt Budapesti megjelenő „Budapester Tagblatt” 1918 november 23-án, vasárnap adta ki harminc éves jubileumi számát, a melyben több kiváló magyar politikuskok véleményét kérte ki a nemzetiségi kérdésben. Legérdekesebb és komolyságánál legzámottevőbb Szerényi József országgyűlési képviselő nyilatkozata, amelyben többek között a következőket szögezte le:

1. A nemzetiségi kérdés szerintem inkább a közügyeké, mint a törvényhozásnak a kérdése. Az ország polgárainak egyenjogúsága vallás és nemzetiségi különbség nélkül amúgy is biztosítva van. Ezt a biztosítékot a törvény adja. A közigazgatásban azonban sok törvényhatározatot alkalmazása kívánni valót hogy maga után.

Felelőti, hogy úgy az állami, mint a közigazgatási tisztviselőktől megkívánják, hogy feltétlenül és kifogástalanul bírják annak a lakosságnak a nyelvét, amelynek területén működnek. Szerényi hozzáfüzi, hogy ez üdvös intézkedés, mert a közigazgatási tisztviselői csak abban az esetben láthatják el tökéletesen feladatukat, ha bírják annak a lakosságnak a nyelvét, amelynek ügyeit ők vannak hivatva vezetni és igazgani.

2. Jogosultnak vélem azt a kívánságot is — fejtegeti Szerényi, — hogy nem magyar ajkú lakosság a neki kézbesített határozatokat, amelyek reá nézve bizonyos köteleességek teljesítését röjjük, saját nyelvén olvashasson. Itt leginkább fizetési, vagy ezekhez hasonló határozatokra gondolok, amelyeknél, ha ilyen módon az illető nemzetiség nyelvén adnánk ki, az állam hivatalos nyelvén nem esnék sérelem.

Jogos panaszok akadhatnak az alsóbbfokú, közbevetett hatóságoknak a néppel szemben való magatartása tekintetében. Ez azonban semmi esetre sem

A karánsebesi vagyonszétválás új vezetőségének beiktatása

Karánsebesen ünnepélyes keretek között, ment végbe a vagyonszétválás új vezetőségének beiktatása. A beiktatásnál, amelyet Ciupe Gheorghe dr. királyi helytartósági vezértitkár végzett, jelen volt Boitan Panait szörényi prefektus, Budinteanu Virgil dr. karánsebesi polgármester, Meda Valeriu karánsebesi főszolgabíró és a vagyonszétválás tisztviselői kara. Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár üdvözölte Boldea Romulus ezredes-elnököt és a vezetőség többi tagjait, akiket arra kért, hogy minden cselekvésükben a vagyonszétválás tagjainak javát tar sak szem előtt. Buruntiu igazgató a tisztviselők nevében biztostította az új elnököt és a vezetőséget, hogy a tisztviselők a jövőben is lelkiismeretesen végezzék munkájukat. Boldea Romulus ezredes elnök arra kérte Ciupe dr. helytartósági vezértitkár, tolmácsolja köszönetét Marta Alexandru dr. királyi helytartónak, aki őt a kinevezésre előterjesztette és a vezetőség tagjaival együtt megfogadta, hogy mindenkor szem előtt tartja a vagyonszétválás érdekeit.

meríti ki a nemzetiségi kérdés tárgyát. Bizonyos tekintetben ezen a téren a nép alsó rétegének anyanyelvére való tekintet nélkül valóban oka van a panasza. Éppen ezért a leg sürgebb intézkedésekre van szükség, hogy kiküszöböljessék az elégedetlenség alap okait.

3. Nézetem szerint az állam ügyvezetésénél arányosan, minél nagyobb helyet kell biztosítani a nem magyar nemzetiségű lakosság fiataljainak. E tekintetben nem lehet különbséget tenni állampolgár és állampolgár között.

4. A néppel való jóakarati elbánásban látom a nemzetiségi kérdés megoldásának leghathatósabb eszközét. A népet hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy a hatóságoknál ne a büntető kez, hanem a támogató és zavartalan életet biztosító állami közeget érezze. Az ebből származó elégedetlenség a nem magyar nemzetiségű lakosságban azt az érzést váltja ki, hogy ilyen nemű elbánásuk, nemzetiségi mivoltuk miatt történik. Azokon a helyeken, ahol a nép érdekei iránt nincsen megfelelő érzék, nem is tesznek különbséget magyar, vagy nem magyarról is legyen szó. Ebből is kitűnik, hogy a nemzetiségi kérdés inkább szociális kérdés, amely igazi szociális szellemű megoldásra vár.

5. En mindig azon az állásponton voltam, hogy a nem magyar ajkú lakosság kulturális érdekeit nemcsak védenünk, hanem lehetőleg fejlesztenünk is kell, mivel műveltségi kérdéseink felkarolása által a nemzetiségek ragaszkodását is elérjük azon államhoz, a mely érdekeik iránt jóakaratot tanúsít.

6. Különbös érdekek tartom, hogy oly vidékeken, ahol a lakosság túlnyomó részben nem magyar ajkú, az állami iskolákban az illető nemzetiségi nyelv kötelezőleg taníttassék.

Általánosságban lemondhatom, hogy a nem magyar nemzetiségű lakossággal szemben olyan elbátás követendő, amely az ő nemzetiségi és művelődési érdekeinek megfelel.

Idé kívánkozok Hegedűs Loránt dr. Sepsiszentgyörgy országgyűlési képviselőjének az egyik kolozsvári gyűlésen a nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos kiuteltése is, amely általános értékenél forva időtálló maradt. Hegedűs Loránt képviselő a politikai és kulturális megoldások mellett a főszólyt a gazdasági meroldás szükségességére fektette.

Glattfelder püspök drámai hangu pásztorlevele a gyűlölködők ellen

Jobb sorsot csak az egymási megbecsülő keresztényi szeretetűl várhatunk

Szeged, december 30. Nagyhatású és érdekes karácsonyi szószóló fordult Glattfelder Gyula csanádi püspök a szegedi nyilvánossághoz. Eless szavakkal

ostorozta a gyűlölet és az önkényuralom törekvéseit

és erős szavakkal foglalt állást az emberiséget visszaadó hitélet mellett. — Szónokolunk és értekezünk, — mondotta — a Krisztus békéjéről, de a kor, amelyben kötelemünket teljesítjük, a békétlenség és gyűlölködés békét hordja homlokán. Azt hitük, hogy a népvándorlás sok borzalmas és ködbevesző emléke már visszavonhatatlanul a múlté s mégis arra kell ébrednünk, hogy elemi polgári kötelességünk nem az építés, hanem

a védekezés különböző irányból jövő szüntelen támadásokkal szemben.

Bizonytalanság, meghasonlás van az országban. Ijesztő gondolat tudni, hogy az élet és szabadság jogát megtagadják azoktól, akiknek ugyanazon földön élniök és halniök kell. Az ön-

— A nemzetiségi kérdést — mondotta beszédében — nem kizárólagosan politikai s kulturális módszerekkel kell és lehet megoldani, hanem át kell térni a gazdasági tere: a nemzetiségeket be kell vonni a magyar gazdasági érdekhálózatba, közös munkára, közös érdekeltségre bírti. Ez olyan megoldás lenne, amely a nemzetiségeket is kielégtené. Ha a nemzetiségek látják, hogy anyagi érdekeik a magyarsággal együtt dolgozni és együtt munkálkodni, megszűnnének a torzalkodások.

Valahogy így. Ilyen szellemű és általános vonalkozású megoldást óhajtunk és várunk a sorsfordulat óta szüntelenül. Ezért erősbödött reményünk, a mikor 1938. augusztusában a már említett kisebbségi statutum napvilágot látott. Reméltük és reméljük rendületlenül, hogy az abban foglaltak és széleskörű jogokat kilátásba helyező életkörülményeiket közvetlenül érintő pontok és fejezetek a megvalósulás terére lépnek. Magunkra utaltságunkban meg erősödünk a kitartásra, a sohasem csüggedésre, mert meggyőződésünk, hogy az állami létet leragzó alkotmányban és az azt megerősítő kisebbségi statutumban beffoglalt jogokat, valóban jogosan kérhetjük is. Az alkotmányban és a statutumban lefektetett jogok reális tere való átvalósításának, szorgalmazó kérés nélkül kell érvényrejutatnia. A jogoknak számunkra való biztosítása azonban nem jelenti a tértelenségbe való süllyedést, hanem újabb törvényes biztítás mellett és a Szerényi—Hegedűs, valamint a kisebbségi statutum által értelmezett állami támogatás mellett tovább kell küzdenünk magyar népünk nyelvi, kulturális, valamint gazdasági fejlődéséért és haladásáért.

Nem tudjuk még pontosan, hogy az ujonnan megalakított Nemzeti Újjászűletés Arcvonalának jövőbeni működésébe miképen kapcsolódik bele a romániai magyarság. Remélni merjük, hogy a magyarság hivatott képviselői ismét elfoglalhatják helyüket az ország parlamentjében, ahol az új és egyetlen politikai párt működésével párhuzamosan és teljes összhangban a magyarság képviselői alkotmányos szellemen szállhatnak síkra népünk érdekeiért. Az új politikai párt engedélyezése és megalapítása karácsonyi ajándéknak számított többséginek és kisebbségének egyaránt és ha azt látjuk, hogy a fent említett huszontöt év előtti szellem és az új párt erőssége munkaprogramja megvalósul és minden tere érezteti majd hatását, talán akkor a karácsonyi csilaga is az igazság ragyogó fényét veti ránk és a bizalmatlanság helyett a karácsony szent ünnepe hirtette megértő szeretet ösztöne és maradéknélküli való érzésével lépjük át az új esztendő küszöbét.

Pompás szilveszteri és újévi hangulat a **CAPITOL és APOLLO** mozgókban

Bécsi kedélyesség

Kitűnő bécsi slágeroperett.

A főszerepekben:

NAGY KATÓ

HANS MOSER

THEO LINGEN

LUCIE ENGLISH

Rendezte: Bolváry Géza. — Zene: Joelle F. Premier szombaton mindkét mozgókban. — Szilveszter, este 9 és 11 órák a CAPITOLBANTANCAITRAKCIÓ, éjjel 12 órától mindkét mozgókban SORSHUZAS

Szilveszter est

Átkönyvébe hajlik az év. Búcsuzunk tőle mérsékelt kégyelettel. Nem sok jót hozott számunkra. Epp, hogy megéltük, akik nem haltunk meg. Hogy mennyi bajt hozott a tarsolyában, arról még csak beszélni se érdemes, megbeszeriténk a Szilveszter-est deris hangulatát, ha mindazt felhőnytorgatnánk, ami ebben a sorsterhes esztendőben történt. Már pedig úgy van ösdiók óta, hogy ez az utolsó éjszaka a jobb reménység, az öröm jegyében zajlik. Feledjük tehát a multat és fordítsuk szemünket a jövő felé. Talán elmúlik fölöttünk ez a többszörösen is hét sovány esztendő s vánk virradnak végre az oly forrón áhitott boldogabb évek. Vigadjunk tehát Szilveszter-estén, forogjon szolgalmasan a gondtűző pohár, megérdemeljük azt a kis mámort, amely rózsaszínűre festi komor képzeletünket. Talán ez az utolsó nap szerencsét hoz számunkra, mint a kártyás zsebében az utolsó szász; talán jobb fordulat vár ránk az élet tragikus játszomájában, ha felvirrad a érintetlen friss ujesztendő első napja. Csak a reménység el ne hagyjon, úgy is ez az egyetlen megmaradt lelki kincsünk. Reménykedünk tehát, mikor megkondul éjjél és kialusznak a lámpák. Talán életünk sötét-ségére is új világosság köszönt, ha ismét kigyul a fény. És öntsünk ömot régi, gyermeki, jótékos hit-tel, figyeljük kicsoda formákat, alakokat vetít vágyaink horizontjára. Régi kedves szobás ez épp úgy, mint mikor az eladólány ez éjszaka e babonás fordulaton hátraveti papucsát, hogy férjhez megy-e az új esztendőben. Ünnepeeljük csak Szilvesztert, ne vessünk, vigadjunk mindent feledve, régi bizodalom-mal, régi hittel, talán mégis csak elhozza számunkra hön várt ajándékait az egyelőre még hét pecséttel lezárt Szilveszter éjszakájából bontakozó ujesztendő. (Flaneur.)

Blücher tábornagy Kinában?

Hong-Kong, december 30. Itt az a feltűnő hír terjedt el, hogy Blücher tábornagy titkos ka-onai küldetésben Csung-King városba érkezett. Kínai hivatalos körök cáfolják ezt a híradást, de azt elismerik, hogy 50 tábornokból álló szovjet katonai misszió érkezett. Ezek a szovjet tisztiek mint oktatók lépnek be a kínai hadseregbe.

Berlin, december 30. A Német Távirati Iroda sanghaji jelentése szerint valamennyi fronton teljes a nyugalom. A japánok beszúntették a katonai műveleteket és várják az új erősítések megérkezését. Közben átcsoportosítják hadseregüket és bevárják a diplomáciai lépések eredményeit, amelyek a béke lehetőségével biztatnak.

A köztársasági csapatok visszaverték a nemzetiek nagy támadását

Kora reggeltől késő éjszakáig folyt az elkeseredett küzdelem

Barcelona, december 30. A köztársasági hadsereg főparancsnoksága jelenti: Az Ebro-fronton tegnap zajlott le a spanyol polgárháború legnataamasabb csatája, amely kora reggeltől a késő esti órákig tartott. Franco csapatai az olasz különítményekkel együtt egyik támadást a másik után hajtották végre. A nemzetiek offenzíváját a légi haderő tevékeny közreműködése segíti. A nemzeti repülőgépek nemcsak bombákat dobtak a lövészárkokra, hanem gépfegyvertűzést is intéztek a köztársasági katonák ellen. Az ágyúk órákig tartó pergőtűzet zúdírtak hadállásainkra. Egyik támadás a másikat váltotta, azonban

a köztársasági csapatok minden támadást visszautasítottak és a nemzettek egyetlen négyzetméternyi területet sem tudtak elfoglalni.

A legerősebben Talaver mellett tombolt a harc, ahol az órákig tartott tűzérési előkészítés után, tankok haroltak előre. A tanktámadás a köztársasági arcvonal előtt összeomlott és a köztársasági ágyútegek nyolc nemzeti tankot tetek harcceptelenné, amelyek a köztársaságiak birtokába jutottak.

Heves harcok folytak le a Monter keskeny hegyszoros bejáratánál. Itt a nemzetieknek vissza kellett vonulniuk, mert ha a szorosba kerülnek, harapófogóba jutottak volna. A harcok folynak.

A KÖZTÁRSASÁGI KORMÁNY KINYITATJA A TEMPLOMOKAT

BARCELONA, december 30. A spanyol köztársasági kormány valma alatt álló területeken máttól fogva egyháziilag is megáldják a házasságokat. A kormány többszár katolikus papot felhatalmazott,

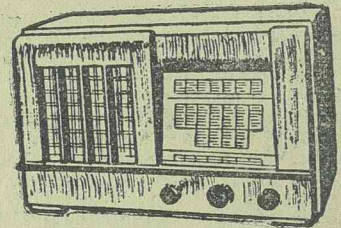

Otthonról
hallgatja az
egész
világot

AZ 1939-ES ÚJ

Standard

RÁDIÓKÉSZÜLÉKKEL

KIVÁNATRA BEMUTATJA
MINDEN JOBB
SZAKÜZLETI

Kizárólag autorizált egyedarusítóink: A Belváros részére: NORMA, Intreprind. Technica, V. Alexandri-uca, a Gyárvaros részére: Révész Rezső, Intreprind. Electr., Traian-tér 8., a József-város részére: Radio Wittigayer, I. C. Brătianu-uca

záratta a templomokat. A köztársasághoz hű papoknak pedig azt ajánlotta, hogy egyelőre vonuljanak vissza a magánéletbe.

A szenvedelmek azóta lecsillapodtak. A kormány úgy látja most már elérkezettnek látta az időt az egyházi és vallási élet felélesztésére. Itt-ott már néhány templomot is kinyitottak. A vallásos spanyol nép azonban leginkább az egyházi esküvő után áhitott. Ezt a kívánságot teljesítette a köztársasági kormány, amikor a papoknak engedelmet adott a párok egyházi megáldására.

A papok nem csupán az ezután összeesküdni akaró párokat fogják egyháziilag megáldani, hanem mindazokat, akiket a polgárháború során az általi anyakönyvi hivatalok adtak össze. Még arra is volt többször eset, hogy távonalban kötöttek házasságot. Ezeket most mind egyháziilag is megáldják.

A Katolikus Népszövetség egyházmegyei központja beszámolt egy év munkájáról

Az erdélyi római katolikus népszövetség temesvári egyházmegyei központja tegnap, pénteken este tartotta évi rendes közgyűlését a józsefvárosi katolikus fiúiskola nagytermében. A közgyűlésen Marzty Mihály központi elnök elnököt és azon egy a temesvári tagok, mint a központi elnökség tagjai nagy számban jelentek meg.

Marzty Mihály lendületes elnöki megnyitó beszédében visszapiantást vetett a katolikus népszövetség általános feladataira és ezzel kapcsolatban az egyházmegyei központnak a lefolyt évben kifejtett irányító és vezető munkájára.

Kijelentette a központnak az új tagozatok körül kifejtett tevékenységét

és ugyanakkor reámutatott a központ irányító szerveinek, a főti kárnak és a két egyházközségi nővérenek a vidéki tagozatok életét irányító falumunkájára. Örömmel emelte ki a vidéki, illetve falusi tagozatok megértő és a központ szelleme szerint való konstruktív munkáját és ezzel kapcsolatban kérte a közgyűlésen megje-

lent tagoknak segítő és pártfogó közreműködését a jövőre nézve is.

Az elnöknek nagy tetszéssel fogadott megnyitó szavai után Fodor József főtitkár terjesztette elő jelentését és részletesen beszámolt a központnak a lefolyt évben teljesített eredményes munkájáról, majd Rajka Géza dr. központi irodavezető terjesztette elő részletes jelentését. A pénztári jelentést Kölbög Lajos, a jövő évi költségvetési előirányzatot pedig Oberst József terjesztette elő, aki egyben felolvasta Gámczy István és Krampfl Gyula ellenőrk jelentését is.

A közgyűlés tagjai az összes előterjesztett jelentéseket elfogadják és az elnökségnek a felmentvényt megadták.

Végül meleg köszönetet szavaztak a vezetőségnek az eredményekben gazdag munkásságáért,

mire Marzty Mihály elnök záró szavaival a közgyűlést véget ért.

Hivatlan vendégek

A héten hivatlan vendégek jártak a londoni Ritzben, five o'clockon. Rendes fizető vendégek. Mégis kiutasították őket, holott éppen úgy ki akarták fizetni a thee and milket, mint a Cinynek az az aranyifjúsága, amely ebben az időben tánca gyűlt össze a grillroomban. Az eset egészen érthető. Hiszen a Ritz vendégfogadásra létesített vállalkozás, amelynek minden bütördarabja és minden alkalmazottja vendégfogadásra van berendezve. Vendégek fogad a néger portás széles mosolya, az ajtófogorató boy készséges előrehajlása, a pincérek glédája, a ruhahatári fogas, a készségesen az asztalra hajló aranykeretes moquettezők, az elterülő nagy perzsaszőnyeg, a kiváló fény, szóval minden, de minden be van állítva arra, hogy jöjjenek a vendégek! Egészen érthető, hogy ezen a héten mégis 45 vendéget kiutasítottak.

A londoni Ritz kérdéses 15 vendég munkanélküli férfi volt, tehát még azzal sem lehet az igazgatóság elhatározását menteni, hogy valami okosabb foglalkozástól nem akarta a vendégeket elvonnai, mint a Ritzben való ülés. A londoni munkanélküliekről a kultúr világ a legjobb véleményvel bír. Rendes gentlemannek biztos havi segélyek, megalapozott egzisztenciák, akik sokkal jobb anyagi helyzetet élvezhetnek, mint a kontinens munkásai. Az angol munkanélküli nem egy reménytelen földi teremtet, nem holmi elesett ember, hanem a gazdasági krízis-hullámok szerint a munkaszüneti, vagy géntől elparancsolt egyén, aki nyomban gondozásba vesz az állam és heti egy fonttal gondoskodik róla és megfelelő pótlékkal a családtagokról. Nyilvánvaló, hogy heti egy fontból — kellő beosztás mellett — jut arra, hogy az ember egyszer egy évben a Ritzben mezezzon. De különben is semmi kétség sem merült fel aziránt, hogy a 45 munkanélküli elbocsátást a fizetésért. Egyszerűen beültek a Ritzbe, mert látni akartak olyan munkanélkülieket, akik nem kapják meg a heti segélyt, mégis minden nap látnak annyi, mint amennyit egy hivatalosan is nyilvántartott munkanélküli egy hétre kap, a családi pótlékot, az igazságszámítva. Ilyen csodás munkanélkülieket nem a British Muzeumban, hanem a Ritzben lehet látni és ezért kerekedett fel negyvenöt munkanélküli, hogy helyet foglaljon az aranyráms kis székeken, a Ritzben.

Minden azon fordul meg, hogy csendesen viselkedtek-e vagy sem? Mert, ha szépen, ildomosan ültek a Ritzben és a jazzband hangjára táncraperdülő párokban akartak gyönyörködni, akkor a Ritz igazgatósága egyenesen elféltendő cselekményt követett el, amikor kiutasította őket. Hír szerint az igazgatóság nem tűrhette a „néma“ tüntetést. Mi ellen tüntettek volna? A Ritz ellen? Amelyet kedvesek voltak felkeresni? Vagy a saját heti segélyük ellen akartak tüntetni azoknak a munkanélkülieknek a szórakozó helyén, akik sokkal tartósbabban munkanélküliek, de viszont emiatt semmit sem kérnek az angol államtól?

Bizonyos kiábrándulást okoz ez az eset. Az angol demokráciától elvártuk volna, hogy a Ritz pincérei készségesen szolgálják ki a hivatlan vendégeket és ruháikban legfeljebb azt kifogásolják, hogy azokat a ripszgarnitúrára helyezik és nem a ruhatarba. Az európai vendégipari intézményeknek az a közös demokratikus vonása van, hogy azokba mindenki bemehet, aki a számlát kifizeti. Ismertem valakit, aki hétszámra koplalt Budapestben, de minden friss pénzzel első útja a Gerbeaudba vitt. Senkinek kérdezte, hogy helyes beosztás és költsévetési terv alapján ille-e egy főváros egyik legelőkelőbb helyén? A kontinens összes előkelő helyiségeibe szabad a bemenet mindenki számára, aki azt megfizeti. Vannak előkelőbb helyek, amelyek magasra vetik ki az árakat, hogy a vékonypénzű embereket elriasszák. De hiába: nincsen az a magas ár, amelyet a legkisebbbennű ember ne fizetne meg, ha akarja. Lehet, hogy nem vacsorázik egyetlen csésze tea miatt, lehet, hogy két napig a nyilvános étahelyek medinai hál, de a harmadikat a legelőkelőbb szálló komfortjának közepette tölti el. Európában igazán előkelő vendégipari üzemen nincsen, legfeljebb zártkörű klubok az ilyenek. Mert nem előkelő az, amit pénzzel meg lehet venni. A pénz felhasználása ugyanis egészen egyéni és akinek szíve van arra, hogy egy teáért kétszáz lejt fizessen, az be megy abba a magát előkelőnek mímelő kerékművő lokálba még akkor is, ha arról koplal két napon át. Ez az igazi lokáldemokrácia, amely nincsen semmi tekintettel a születésre, sőt — csakúgy kivétellel — még a faj, vagy népcsoport elhelyezkedésére sem, hanem megfelelő szociális, szerencsés-mosolylyal fogad mindenkit, akinek a zsebében kétszáz lejt van a kérdéses „luxushely“ céljára.

Mindaz a fény, exquisit és külső pompa, amely az európai lokálokban létezik, csak a fukar embereknek imponál. Nincsen lokálokéltőség, csak azok számára, akiknek nincsen szíve azt megfizetni. A sűrű csipkefüggöny, amely a hotelhallo és előkelő éttermek ablakait a külvilág felé elzárják, csak azok számára képeznek misztikummal telt tekintélyt, akik ez életben nem vetemednek arra a könnyelműsége, hogy az előkelőség szalzi fátyolát leszakítsák és tudatukat megtisztítsák a fényes és előkelő lokálok tisztelétől. Ha kellő könnyelműséggel rávetemednek arra, hogy „ebura fakó“ teremtsünk rendet a lokálokéltőség tekintelműségein, akkor aránylag egy kevés pénzzel egy életre megtisztulhatnak attól a tévedéstől, hogy vala-

„DURA-IDEAL“ az új rádióelem

Hazánk legnagyobb és legelőnyösebben ismert elemgyára, a DURA-MŰVEK R. T. Temesvár, ismét egy hasznos és kellemes meglepetéssel szolgál elemfogyasztóinak és a rádiósoknak. Ezen gyár az elemtechnika legújabb vívmányaként egy újfajta, kivételesen nagy kapacitású elemet konstruált és hozott piacra, amely teljesítő- és raktározó-képességgel tekintetében minden eddig ismert kísérletet jóval felülmúl. Az új elemnek

„DURA-IDEAL“

néven kerültek forgalomba, formájukban valamivel nagyobbak a rendes zseblámpa-elemeknél és speciálisan telepes rádiók részére szolgálnak. Ezen elemek rövid ideje vannak a piacon, de máris óriási keresletnek örvendenek. Hogy olvasóinkat ezek kivételesen nagy teljesítő-képességükről tájékoztassuk, megemlítjük, hogy kapacitásuk normális igénybevételnél kb. 600—800 üzemóra és 20 M. A. megterhelést bírnak el. Készenen felül áll, hogy az új típusú rádiók részére a legideálisabb elem, mely körülményre is a olvasóink figyelmét felhívjuk. A DURA-IDEAL minden viszonteladónál kapható, technikai felvilágosítással s szívesseggel rendelkezésre áll az UZINDELE DURA S. A. Temesvár.

Szilveszter és újév a temesvári templomokban

Az új esztendő eljövételével kapcsolatban Temesvár keresztény templomaiban Szilveszter és újév napján hálaadó istentiszteletek lesznek ünnepi szentbeszédekkel.

A püspöki székesegyházban

Szilveszter estjén hat órákor hálaadó istentisztelet lesz magyar nyelvű szentbeszédrel. Mindkettő, a hagyományhoz híven Pacha Agoston megyéspüspök mondja. Újév napján délelőtti tíz órákor lesz az ünnepi nagymise, amelyet Korner József dr. püspöki vikárius mond, szentbeszéd nem lesz. Egész napon át szentségimádás. Este hat órákor szentségbetétel alkalmával Vormittag Imre káplán mond szentbeszédet.

A belvárosi plébánia templomban

Szilveszterkor nincs istentisztelet, mert a hívek a Dóm-templom évszázó istentiszteletére mennek el. Újév napján rendes vasárnapi miserend lesz, délelőtti feltizenegy órákor ünnepi nagymisét és ennek keretében magyar nyelvű szentbeszédet Plesz József kanonok-plébános mond. Csendes misék lesznek félkilenc és feltíz órákor. Esze hét órákor ájtatosság.

A gyárvárosi plébánia templomban

Szilveszter estjén öt órákor magyar és németnyelvű szentbeszéd és hálaadó istentisztelet lesz. Tartja Rech K. Géza apát-plébános. Újév napján rendes vasárnapi istentiszteletek keretében délelőtti feltíz órákor ünnepi nagymise lesz, amelyet Rech K. Géza apát-plébános pontifikál, a németnyelvű szentbeszédet Hórig József káplán tartja. Este öt órákor ájtatosság és magyar szentbeszéd, tartja Haubereich József káplán. Hétfőn, újév másodnapján a gyárvárosi plébánia templomban reggel hét órától esti hét óráig szentségimádás lesz. Esti hét órákor szentségbetétel és németnyelvű szentbeszéd, tartja Rech K. Géza apát-plébános.

Az erzsébetvárosi plébánia templomban

Szilveszter estjén hat órákor Pater István szentbeszédet mond ájtatosság keretében. Újév napján

Nagy műsoros

Szilveszter-est a Dacia-kávéházban

Kivételes olcsó árak! — Ingyenes malacsorsolás! — Asztalok rendelhetők: Telefon 45—33 alatt.

mi felsőbbrendű életkifejeződés tevődés össze azokban a kárpitokkal, szőnyegekkkel és hatásvilágításokkal melegen kibélelt helyiségekben, a melyeket a nagy pénzek elszedése alattott luxusvendéglői ipar nyújthat.

Talán a londoni Ritz hatalmas urai éppen ezt a misztikumot féltették és nem is a gondosan porszívózott perzsaszőnyegeket attól a kilencven sáros lábtól, amelyet 45 angol munkanélküli cipelt be a grillroom diszkrét világába. Mert a Ritzeknek és társaiknak kell a „okáltekinély“, a misztikum és sehogy sem áll az érdekükben, hogy a híveik táborán kívülálló érdemtelen publikum világgá harsanózza, hogy a Ritzben is csak kérlábu pincérek szolgálnak ki és a biscuiteteket nem egészen kivétel nélkül orosz nagyhercegnők szolgálják ki. Nem utolsó sorban ezért tanácsolták el a hivatlan vendégeket és csak egészen utolsó sorban szociális okokból. Ritz vendégei ugyanis széles e világban, nem tartoznak a társadalmilag igazgatható osztályfelülethez. Ellenben a lokáltekinély megköveteli, hogy komolyan vegyék. Vess le sarudait, mert szent ez a hely, ahol állasz. Vess le a veszüben hócipőd, sárcipőd, takaros kis csizmád és hidd, hogy társadalmi magasbrendiségednek szentélyvébe érkeztél, ahol a magad egyéniséged legfinomabb megnyilvánulását kell adnod, mint a társas etikette szentélyében. Ne az légy, aki otthon, ahol az lehetsz, aki vagy. Ezt a lokáltekinélyt gazolni készült kilencven sáros láb és negyvenöt, a ripszgarnitúra széktámlájára helyezett szűr, amelyet kitétek a Ritzből és velük együtt kitétek — a demokratikus Albionban — a szűröknek gazdálit is. És ez a különbség Anglia és a kontinens között. Az angol végig gondolja gondolatait. A kontinensen talán megelégedtek volna azzal a nyájas figyelemzetéssel, hogy „a szűröket sziveskedjék a ruhatarban elhelyezni“, de Angliában azt is kidobják, aki a szűrben van. Mert a high-life igazi hazája mégis Anglia, ott érvényt tudnak még megszerezni a lokáltekinélynek. M. J.

délelőtti kilenc órákor ünnepi nagymisét Pater János mond, a magyar szentbeszédet Pater Agoston tartja. Reggel hét órákor mise keretében Pater Agoston mond magyar szentbeszédet, feltizenkét órákor pedig mise alatt Pater János német szentbeszédet tart. Este hat órákor ájtatosság és német szentbeszéd.

A józsefvárosi plébánia templomban

Szilveszter estjén hat órákor hálaadás és német szentbeszéd, tartja Metzger Márton dr. prépost-plébános. Újév napján feltíz órákor lesz az ünnepi nagymise magyar szentbeszédrel. Mindkettőt tartja Wetzel György káplán. Misék lesznek még hét, fél-nyolc, félkilenc és feltizenkét órákor.

Rónáncan

a szilveszter-esti ájtatosságot és magyar szentbeszédet Bolyhos Mihály káplán tartja. Újév napján az ünnepi nagymisét és németnyelvű szentbeszédet Niedermayer Viktor káplán mondja.

A mehalai plébánia templomban

Szilveszter estjén félhat órákor lesz hálaadás és előtte német szentbeszéd, mondja Pater Imre. Újév napján délelőtti tíz órákor lesz az ünnepélyes nagymise, amelynek keretében magyarnyelvű szentbeszédet Pater Valentin mond. Este ájtatosság.

6- és újévi istentiszteletek a temesvári református templomban

December 31-én, este hat órákor prédikál Ajtay Gábor, január 1-én, délelőtti tíz órákor prédikál Debrezenci István, január 1-én, este hat órákor prédikál Horváth István.

A temesvári evangélikus templomban

Szilveszter estjén hat órákor németnyelvű istentisztelet lesz, amelyet Schemmel Viktor lelkész mond. Újév napján délelőtti tíz órákor magyarnyelvű istentisztelet lesz, amelyet Argay György főesperes mond. Délután hat órákor németnyelvű istentisztelet lesz, amelyen szintén Argay György főesperes prédikál.

Patkány szemszög

A francia kormány érdekes tervvel foglalkozik. Arról van szó, hogyan bujtassák el Páris sokmillió lakosságát eljövendő háború esetén? Egy elképzelt irgalmatlan mészárlásban földön és levegőben, ugyanis csak egyetlen védekezés nyújt, némi szabaddulási reményt: megbujni a föld alatt, mint a vakondok, mint a menekülő patkány. A föld alatt kell tehát elhelyezni a világosság városának lakosságát, a föld alá kell átmenteni azt az életet, amely kétezer éven át a szellem és a legbámulatosabb haladás csodálatos verőfényben ragyogott. A terv szerint tehát egész Páris földalatti utakkal fogják aláaknázni, utakkal, amelyeknek egyik-másika hatvan méter mélységben vezet. Ott lent a mélységben azután majd életmészterektárnak is lesznek, arzenálok, fürdők, postahivatalok, patikák, kórházak és mindenféle más intézmények, amelyek a patkány-életformát átvevő emberek létehez szükségesek. Egy ilyen program végrehajtása azonban anyagilag sem csekélység. Sőt intőzatosan sok pénzbe kerül. Így nem csodálkozhatunk, hogy már az eddigi költség-előirányzat is tizenhat milliárd frank és valószínűleg mire készen lesz minden, még meg is fog növekedni a kiadás jó néhány milliárdal. Amit azonban az egyik főváros megcsinál, azt megcsinálja a másik is, sőt valószínű, hogy Európa többi kisebb városai is, sőt valóságos képet mindent meg fognak tenni, hogy megvalósítsák ezeket az annyira szükséges védelmi építkezéseket. Egy új Sachlicheit fog tehát érvényesülni a városkultúrában. Irányítat a föld groma, — ez lesz az új jelszó. Elárvalnak a széles bulvárok, sétányok, ligetek, parkok, felhőket szülő dómok, kiürülhetnek a mozik, színházak, múzeumok és műcsarnokok, megszűnhetnek minden a föld felett, ami az aranyos napfényben ragyog. Mélyen a föld alatt lesz az asztalunk, ágyunk, szomorú lámpa lesz a szüntelen világosságunk. Oda értünk a civilizáció tetőfokára, hogy zordabb körülmények között tengetjük majd remegéssel teli napjainkat, mint a hajdani vad barlangi ősember, aki mégis csak megláthatta odája száján keresztül a napot és friss levegőben is bőven volt része, ha vadászatra indult, hogy jámbor öldökléssel megszerezze a nélkülözhetetlen mindennapi táplálékot. Ó, irigyléremélt, szépséges, vesztélen ősember-élet! De jó is volt valaha a boldog kö- vagy vaskorban! Micsoda ártatlan ellenfél volt a bölény vagy a többi ragadozó az eljövendő háború förtelmes vesztéleimhez képest. Mikor majd a bombák milliói zuhanak a felhők közül, lerombolva, pusztítva, szét- tépve mindent. Mikor majd peráulnek a 3000 fokal hőseket árasztó kis elektronhávelyek, ömlenek a fojtó, tépő, mérgező gázok és felelélnék minden idők járványos betegségei újra, amelyeket lassan-lassan legyűrt a csodálatos orvostudomány. Minek is beszélünk róla? Ma nem csodálatos gyógyító tudományokra van szükség, hanem csodálatos romboló tudományra. Nem jelentették-e ki Amerikában, hogy olyan pusztító eszközöket kell kitalálni, amelyek felülmúlják az eddigieket is, mert csak még nagyobb erőszakkal lehet legyűrti az erőszakot? Ugye, hogy jobb volna barlangi embernek lenni? Ott a védekezés arányban állott a támadással. A mammuttal, a bölénnyel meg lehetett birkózni, vagy legfeljebb elszaladni előle. De a tűz, a víz, a gáz, a mérge, a pestis, a feketehimlő ellen nincs menekvés: és az éhség ellen sem, ha majd a gondos szaktelem kipusztítja az utolsó állatot is és felperzselt a rétet, gabonaföldeket sora egymás után. A föld mélye lesz tehát az utolsó menedéknünk. És megszámlálhatatlan milliárdokat fog megemészteni ez a vak futás. Milliárdokat, amelyekkel meg lehetne szüntetni minden betegséget, nyomorúságot, minden bajt, ami eddig csak volt a föld felett. De hiába, ha így lesz, akkor számunkra nincs semmi többé, ami eddig volt: erők, mezők, virágzó városok és falvak; eltűnik a messzi kéklő tenger és mindazok a gondolatok, amelyek felemelték és magasba vitték bennünket. Elnyúlik minden kétség és horizont, jön a vizket. Elnyúlik minden perspektíva kora, amelynél mélyebbé még sohasem zuhant ember.

(Flaneur.)

Káprázatos

Szilveszter-est

az Ujságíró Klubban

FEJFÁJÁSNAI, GRIPPÁNAI, NEURALGIÁNAI

JAWOL

Temesvár minden lakosát huszonkét négyzetméternyi uthálózat építése és fenntartása terheli

A romániai városok szövetségének Urbanismul című havi folyóiratának legutóbbi száma érdekes tanulmányt közöl Bodascher Ottó temesvári városi mérnök tollából. A tanulmány rámutat arra, hogy Temesvár városa aránylag sokkal több területet használ utakra, mint más város. A temesvári uthálózat megvizsgálása azt mutatja, hogy ebben a városban az utak területe 7.36 százalékkal teszi ki a beépített területnek, holott világvárosokban ez az arány nem több három százaléknál. Ebből az következik, hogy Temesvár városa sokkal többet költ utak építésére, fenntartására és a tönkremű utak újráépítésére, mint más városok, amelyeknek — hasonló városnagyság mellett — kevesebb területet tesznek ki utai.

Temesvárot a város minden egyes lakosát huszonkét négyzetméternyi uthálózat építésének és fenntartásának terhe illeti, holott ez más városokban legfeljebb hét-tíz négyzet

méter tesz ki. Bodascher mérnök kiszámította, hogy Temesvárot egy harminc hektáryai területű városrész utjaira nyolc millió lejrel többet fordítanak, mint amennyire — más városok méretei: szem előtt tartva — szükség volna. Ötven esztendő alatt a Temesvárot felesleges utépítésre fordított összeg kamatos kamattal együtt százötven millió leire rug. Az érdekes tanulmány rávilágít még arra is, hogy

Temesvár lakossága a környék rovására emelkedik,

vagyis a város tulságos mértékben magába szívja a környék lakosságát. A központi járás kivételével az utolsó hatvan esztendő alatt az összes megyebeli járárok lakossága fogyott, a város lakossága viszont száz százalékkal növekedett. Ez a magyarázata annak, hogy bár a város természetes szaporodása csekély, sőt némely évben apadó jellegű, a lakosság száma mégis egyre emelkedik.

Márton Ágoston,

az öreg székegy, beszél püspök fiáról

Gyergyószentmiklós, december 30. A fiatal székegy pap püspökké történt kinevezése osztatlan örömet keltett nemcsak katolikus körökben, de Erdély minden igaz embere lelkeiben is, akik csak ismerik kiváló képességeit. De még nagyobb örömet és boldogságot hozott egy falusi kis házába, az öreg szülőiknek, akiknek meg nem rég is csak annyi vágyuk volt, hogy fiuk plébános lehessen.

Vonattal egy órai ut sincs Csikszentdomokos, ahol az új püspök szüleit keresem.

Megilleődve nyitok be a tágas nagy szobába, ahol a püspök édesanyját és Domokos nevű testvérét találom. Mindannyian neghatotnak, arcukon leirhatatlan boldogság tükrözik. Az anya könnyezve beszél fiáról. Ágoston bácsi, a boldog apa, a 73 éves kemény székegy se sokáig tarja magát. El-el csuklik a hangja, ha fiáról beszél s a szavak töredeve buggyannak ki az ajkán.

— Eppen most akartam írni... írni a fiamnak, hogy megköszönjem azt a nagy... nagy boldogságot, amit nekünk szerzett — mondja. — Mindég jó gyermek volt. Nem emlékezem, hogy egyszer is vissza mondott volna. Mint gyermek csendes, hallgatólag volt s ezt a szokását felnőtt korában is megőrizte. Nem szerette a hangoságot, nem keresett barátai társaságát. Inkább dolgozott, tanul és imádkozott.

Újbol elcsuklik, szemét túrúli.

— Mikor a harcérrel hazajött, többet sohasem hallottuk kacagni... Velem járt a mezőre szántani, kaszálni. Az erdőre és havasokra, mindenüvé, ahol dolgozni lehetett.

Fényképek kerülnek elő. Egyik egy gyermek zászlót mutat, a másik már csoportkép még a nyolcadik gimnáziumból. Azután nagy szűnet, egészen a kolozsvári plébánosi hivatalban történt beiktatásig, amelyben a megkapó templomi szertartást látjuk.

Később már általános élet és szociális problémákról beszél Ágoston bácsi, akinek világnézete, életgondolása, öntudatos és célját elérni akaró, becsületes munkássággal felépített élete és mindezekben végig húzódnó erős akarat és tiszta jellem, annyira meglep, hogy csak hallgatni tudok.

Az édesanyja pedig — Anna leánya szerint — mindég betegge dolgozza magát. Hiába kérik ne tegye, ne fárassza ki magát, hiszen már 60 éves... Mindentől ott van, ő akar csinálni mindent.

A becsületes munkában, a lendíthetetlen

józanságban és erkölcsösségben látja az emberi élet célját: minden megalkuvás nélkül.

Tehát milyen legyen a gyermek, ha mind-ezeket a felemelő, szép tulajdonságokat egygye neveljük, egygye csiszoljuk?

Az emberré fejlődés történetében, az örök-lésnek folyamatát soha nem láttuk jobban és szebben érvényesülni, mint jelen esetben, de amit az örökös minden adott alkalommal és a változó külső körülményeknek megfelelő módon igyekszik célszerűen és tökéletesen is formálni.

Temesvár szenzációja!

Nagy szilveszteri műsor a SCALA moziban!

Bemutatja a legszenzációsabb filmet és

ötszáz értékes

ajándéktárgyat sorsol

ki a mozi látogatói között. Az ajándéktárgyak között van: pezsgő, bor, likőrök, sör, liszt, csokoládé, pipercikkek, újévi malacok, különféle dísz tárgyak és ékszerek

Jegyelővétel!

Ha Szilveszterkor jól akar mulatni, gondoskodjék előre jegyről a SCALA moziba!

Előadásra kerül:

Mégis ártatlan!

A főszerepekben Danielle Darrieux, Douglas Fairbanks, Mische Auer. — Hatvány Lili kritikája a filmről: Soha filmen ilyen szenzációs teljesítményt nem láttam és nem hiszem, hogy valaha is fogok látni.

HIREK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

BELFÖLDÖN

Megfiosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Az újévi malac panaszja

Ha az újévi malacok írni tudnának, bizonyára a következő panaszlevelet írnék a szerkesztőséghez:

— Jaj, jaj, jaj, nagy a baj. Rőf-rőf-rőf, életünk csak három rőf és a szegény malacoknak a fogát mind vacognak. Az újév, amely az embereknek vidámságot jelent, nekünk, malacoknak, szenvedést, kín és halált hoz. Szilveszter éjszakáján, amikor a férfiak és nők arcát a vidámság és a szesz ital pirosra festi, úgy ölegetnek minket, hogy minden csontunk ropog és szerencsevárom szálankint tépik ki a szőrünket. Minél jobban visítunk fájdalomunkban, a szívetek örvendezik annál jobban kacagnak. Mikor esztől a kínoktól megszabadulunk és fellélegzünk, amikor a meleg komphóban leteleznek, egyszerre csak elénk áll valaki, villogó kést dőf belénk, meggyilkol és aztán belesz a forró sültbe, ahol pirosra sültünk, aztán az emberek újévi asztalára kerülünk, hogy belakmározzanak. Ez a mi nagy sirásunk, tekintetes szerkesztő ur! Miért kizinnak minket az emberek, ha már azt tartják, hogy szerencsét jelentünk a számukra? És nem jobban járnának, ha nem gyilkolnának minket heródesi módon ezer számba, hanem hagynák, hogy megőrjünk? Nem ér többet nekik egy húzott disznó, mint egy szegény tejes malac, amely még nem is ismerte meg az életet? Ha már meggyok leszünk, megkövéredünk és beteltünk a pocsolánk örömeivel, ám vágnak le akkor. De hagyjanak élni most, amikor ifjak és bohók vagyunk.

Igyenelt írának az újévi malacok, ha értenék a betűvetés mesterségéhez. És ha már mégis fel kell adnunk rövidke életünket az emberek kedvéért, kérem, hogy őket legalább a felesleges kínzástól. (Hafiz Etnekir.)

— Lengyelország nemzetközi kölesút vesz fel a zsidó kivándorlás finanszírozására. Varsóból jelentik: A Kurier Kodzienni szerint rövidesen tervet készítenek, amely a lengyelországi zsidó kivándorlás pénzügyi alapjait kívánja megvalósítani. A terv elkészítésébe a zsidó vezetőkörök is bevonják. Hír szerint nemzetközi kölcsönt vesznek fel, amelyet Lengyelország exportfeleslegéből fog törleszteni.

— Amerika védekezik a kémek ellen. Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok területén minden lehető módot felhasználnak a kémkedés elhárítására. A legutóbbi kémkedési per tárgyalása folyamán kiderült ugyanis, hogy abban sok külföldi is bele volt keverve.

— **ÓRIÁSI ARANY FÖLDRENGÉS VOLT GÖRÖGORSZÁGBAN.** Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda athéni jelentése szerint szerdán nagyarányú földrengés volt Görögországban. Kumanova városa részben elpusztult és száz lakója meghalt. Hír szerint igen sok a sebesülték száma is, de hivatalos jelentések még nem érkeztek.

— Rendben folyik a cseh kommunista párt feloszlata. Prágából jelentik: A kommunista párt felszámolása a legnagyobb rendben történik. A kommunista képviselők még a pártjuk feloszlataát elrendelő határozat kézhez vétele előtt elhagyták a parlamentet. Hasonlóképpen cselekedtek a kommunista városatyák is. A rendőrség lepecsételte a kommunista part hivatalos helyiségeit, küszöbön áll annak megállapítása, hogy milyen kommunista könyvek és rópiratok terjesztését tiltják be.

— **Ostromállapot Názárethben.** Haifából jelentik: Názárethben az angol hatóságok egy keresztény meggyilkolása miatt bevezették a rendkívüli állapotot.

December 31

Szombat

Szilveszter, Melánia

1621. december 31-én jött létre Bethlen Gábor erdélyi fejedelem és II. Ferdinánd magyar király között a nikolsburgi béke. A nikolsburgi béke értelmében Bethlen Gábor fejedelem és II. Ferdinánd teljesen kibékült egymással és rendezte a határkérdéseket is. A béke egyik legfontosabb rendelkezése az volt, hogy biztosította a protestánsoknak a teljes vallási szabadságot.

1884. december 31-én született Fekete Mihály színész. Már fiatal korában működött Temesvárott, mint színész és később, mint színigazgató tért vissza oda. Az erdélyi magyar drámái színészek legkiválóbbika. Irodalommal is foglalkozik és többek között vaskos könyvben írta meg a temesvári színház történetét.

— **Új minőségű só kerül forgalomba.** Bucurestiből jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy új minőségű sót hoz forgalomba. A luxus só ára kilónként 14 lei lesz, a denaturált, örölt só pedig 2 lei baniért hozták forgalomba.

(—) **A ZSOMBOLYAI IPAROSDALÁRDA ESTJE.** A zombolyai iparos dalárda igen sikerült karácsonyi estét rendezett, amelynek keretében a férfi- és vegyeskar, valamint az egyleti zenekar változatos műsort adtak elő. Klecker Kristófné énekes zajos tetszést aratott. Egy kedves karácsonyi jelenetben különösen Schmied Magda, Andrásy Anna, Ladányi Anna, Schiro Käthe, Schuld Jani, Schwann István, Steiner János, Grell Melánia tündek ki. Lásdenbach János a darabot igen ügyesen rendezte. Bartzler Imre karnagy fázadozását dicsesti a hangulatos est: teljes sikere.

(—) **A MAGYAR DALÁRDA KÖZGYÜLÉSE** január hó 15-én, délelőtt 11 órakor lesz az I. kerület, Piata Unirii 3 szám alatt levő Valkay-féle táneiskola helyiségében, melyre alapító, rendes és pártoló tagjai, valamint az egyesület barátait, ezennel tisztelettel meghívja az elnökség.

— **KÜLÖNÖS SERTÉSSZÖRNYSZÜLTETTEL ELLETT EGY ARADMEGYEI GAZDA KOCÁJA.** Érdekes eset tartja izgalomban az aradmegyei Érseklend közleg gazdatársadalmát. Varga János ottani gazdálkodó kocája 11 jól kifejlett malacnak adott életet. Ez eddig természetes dolognak tűntek, azonban, amikor a gazdálkodó veje társaságában felkereste az őlat, nagy megdöbbenéssel látta, hogy az egyik malac szíve baloldalt a hóna alatt kívül dobogott. Ez a szív a lélegzés következtében hol kiterjedt, hol pedig összehúzódott és némi szörözet is borította. A vő első rémületében odavágta a szörnyülött malacot. Később az eset tudomására jutott Mezősas István tanítónak, aki magához vette a kiszívott kis állatot, hogy elküldi a kolozsvári egyetem állatorvosi muzeumba. Érdekes, hogy a malacnak az életképesség minden jele megvolt. Táplálkozott, visított és a szíve is rendszeren működött és dobogott, azzal a különbséggel, hogy nem a bordák mögött, hanem a testen kívül.

— **A kolozsvári rendőrség elfogta Stefanescu-Goangá egyik merénylőjét.** Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári rendőrség hivatalosan közli, hogy csütörtökön Mesaros Petru klinikai alkalmazott Borházdűlői lakásán a rendőrség elfogta Uta Dumitru egyetemi haligatát, aki a lakásban rejtőzött. A rendőrség szerint Uta Dumitru is résztvett a Stefanescu-Goangá rektor ellen elkövetett merényletben. Uta kihallgatásakor elmondotta, hogy azért rejtőzött el Mesaros lakásán, mert a kolozsvári katonai törvényszék őt egy másik terrorcselekedetből kifolyólag két évi börtönre ítélte és a büntetés elől így akart menekülni. Tagadja, hogy részt vett volna a Stefanescu-Goangá elleni merényletben. A rendőrség úgy jött rá Uta nyomára, hogy a detektívek figyelték Uta leánytestvérét, aki ötödik éves egyetemi hallgató és ellene is eljárás van folyamatban. politikai bűncselekmény miatt. A leány csütörtökön ételt vitt fivérének a Borházdűlői lakásba és a detektívek követtek ide, ahol elfogták a körözés alatt álló Uta Dumitrut.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJJEI SZOLGÁLTATA:

Szombaton, december 31-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben az Unirii téren levő Weisz gyógyszerész.

A II. kerületben a Dačić utcában levő dr Kovács gyógyszerész.

A III. kerületben a Porumbescu utcában levő Sárja gyógyszerész.

A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Craciun gyógyszerész.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerész és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszerész állandó éjszakai szolgálatot tart.

Nagy műsoros

Szilveszter est

a

Victoria kávéházban

(volt Royal)

Zene. — Tánc. — Különböző meglepetések!
Minden asztaltársaság 1000 leien felüli fogyasztásnál 1 üveg pezsgőt ingyen kap!

KÁVÉHÁZI ÁRAK!

(—) **ÚJÉVI FOGADÁS A HELYTARTÓSA-GON.** Megírta, hogy újév napján dében a királyi helytartóságon fogadás lesz. Ezt megelőzőleg a Io. zsefvárosi görög keleti templomban Tiucra Patricia dr. főesperes nagy papi segédlettel istentiszteletet tart. A helytartósági fogadáson mindössze két beszéd lesz és pedig egy a hadsereg és egy a polgárság nevében, amelyekre Marta Alexandru dr. királyi helytartó egyszerre válaszol.

(—) **Szilveszteri multság.** Az ipari munkaadók szindikátusa ma, Szilveszter estéjén, az ipari színház helyiségeiben, kedélyes szilveszteri családi estét rendez. Szórakozásról és kitűnő zenéről a rendezőség gondoskodik. A résztvételt még ma délelőtt lehet a szindikátus hivatalának bejelenteni.

(—) **TÖRÖLT TEMESI TÖZSDEGYŰNÖKÖK.** A gazdasági miniszterium a jegyzékből a következő temesvári tözsdegyűnöket törölte: Klein Ignác, Niccoara Mihail, Gombos Aladár, Meszitz Sándor, Weisz Jenő Máttyás, Grüner Jenő, Grün Sándor, Dengl Ferenc, Sozászky Dezső, Perlesz Lajos és Hirschl Adolf. A törlés az új tözsdegyűny alapján történt, amely bizonyos előképzettséget ír elő a tözsdegyűnökök számára. Ez alól csak azok a tözsdegyűnökök mentesek, akiknek legalább tíz éves gyakorlatuk van.

(—) **A légvédelmi előírások be nem tartása miatt tíz személy ellen indult meg az eljárás.** Az illetékes temesvári hatóságok a következő személyek ellen indították meg az eljárást, mert a november 24-iki légvédelmi gyakorlat alkalmával nem tartották be a kötelező előírásokat: Borleg Stefan, Kovács Máttyás, Hlavadel Vince, Kovács Sándor, Szolok Pál, az újkisodai Merschbach József, Davidovici Desideriu, Prochin Gheorghe, Oprea Vasile és Popoviciu Ilie.

(—) **A SZERVEZETT MUNKÁSSÁG BELÉPESE A NEMZETI UJJÁSZÜLETÉS FRONTJA.** BA. Todorescu Vazul és Pirovsky Károly vezetésével attal tegnap a szervezett munkásság nagyobb kiadottsága tisztelettel Marta Alexandru dr. királyi helytartó előtt. A küldöttség szóban és emlékiratban bejelentette, hogy a kilenc különböző céhből szervezett munkásság — számszerint mintegy húszezer — belép a Nemzeti Ujjászületés Frontjába. Marta dr. királyi helytartó a bejelentést tudomásul vette.

(—) **Tisztviselőváltozás a kereskedelmi kamarában.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdetett tisztviselői állásra, a melyre négy pályázó jelentkezett. Ezek közül az előzetes vizsga alapján Gherghel Viorel kereskedelmi iskolai végzettséggel rendelkező pályázót alkalmazták ideiglenes tisztviselőnek. — Itt említjük meg, hogy Pacurariu Ion dr. kamarai aligazgató január elsejével megválik a temesvári kereskedelmi és iparkamara tisztviselői karából és a jövőben az árútozsda titkári állását fogja betölteni.

(—) **HALÁL A MUNKA FRONTJÁN.** A resicai vasyár villamos központjában Brodnányzky Béla negyvenhat esztendő munkást foglalkoztató közben erős villamos áram érte, aminek következtében szívizélhűdés érte, amely halált okozott.

(—) **Előléptetések a temesvári betegsegélyező pénztárnál.** A temesvári betegsegélyező pénztár tisztviselői közül Bocan Ioan, Ceapa Mircea, Danciu Ioan és Ulita Gheorgha másodosztályú tisztviselőket elsőosztályú tisztviselőkké léptették elő. Elsősősztályú tisztviselőkké lettek Ilicianu Petru, Melinte Victor és Corbu Margareta is, akik a más állásokba beosztott Mora Timotei Muresan Vasile és Aschianu Elena helyére kerültek.

— Magyarországra viszik Gyóni Géza költő hamvait. Budapesről jelentik: Mint ismeretes, a Gyóni Géza irodalmi társaság hónapokkal ezelőtt mozgalmat indított azért, hogy az orosz fogságban elhunyt Gyóni Géza hamvait Magyarországra szállíthassa és ennek a költséget előteremtse. A társaság vezetősége már megette a szükséges lépéseket a hazaszállítás érdekében és most érkezett meg Szovjetországból a válasz, hogy az ottani sír épségben van és a költő hamvait hazaszállításra elé a szovjethatóságok nem gördítenek semmiféle akadályt. Az irodalmi társaság reméli, hogy a hamvakat a nvár folyamán hazaszállíthatja Oroszországból Magyarországra.

— Csempészés miatt tartóztatott konzul titkár. Berlinből jelentik: Koppenhágában tartóztatják Rubinberg Gusztáv antwerpeni román konzulátusi titkár, akit csempészéssel vádolnak meg. A jelentés szerint Rubinberg Gusztáv 34 börtönben különböző vámolás alá eső tárgyakat és devizát akart kicsempészni az országból. 5355 birodalmi márkát, 4000 dán koronát és 250 angol fontsterlinget koboztak el. A vizsgálat még folyamatban van.

— Vanderwilde temetése. Brüsszelből jelentik: Vanderwilde-t, a munkáspárt vezérét, nagy gvasznomával helyezték örök nyugalomra. Temetésén résztvettek a kormány tagjai és a törvényhozó házak képviselői is.

— HIVATALOK ÚJÉVI ÜNNEPE. Bucuresztől jelentik: Szombaton délelőtti valamennyi hivatal megkezdi újévi szünétét, amely hétfőn a rendes időben ér véget.

— MEGERŐSÍTETTEK A SZIBÉRIAI SZOVJET HADSEREGET. Párisból jelentik: A Matin moszkvai értesülése szerint a szovjetkormány a szovjet-japán feszültségre való tekintettel 50.000 főből álló csapaterősítést küldött Vladivosztokba.

(—) HAZASSÁGOK ÉS VÁLÁSOK AUGUSZTUSBAN. Románia egész területén 1938 augusztusában 7460 pár kötött házasságot. Az új házaspárok között nemzetiségre nézve volt román 6268 völegény és 5269 menyasszony, magyar 703 völegény és 766 menyasszony, német 395 völegény és 399 menyasszony, zsidó 578 völegény és 568 menyasszony, orosz, rutén és ukrán 46 völegény és 132 menyasszony, más nemzetiségű 102 völegény és 247 menyasszony. A válások száma az egész ország területén augusztusban 1147 volt és pedig elvált 382 városi és 765 falusi házaspár.

Szilveszterkor a Palace-kávéházban

minden hölgy szép ajándékot kap. — Fánk-fogyasztás közben pezsgőt lehet nyerni! — Hangulat. — Tánc. — Legjobb ételek és italok!

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Covaci Vasile, Juhász István, Serban Gheorghe, Kiss János, Schuster Péter.

(—) Dr. Hirsch Sándor börtöngyógyász-urologus, január 2-ától folytatja rendeléseit. Röntgen és rövidhullám. Lloyd sor, „Palace“-ház. Telefon: 24-26.

(—) A Scala-mozi Szilveszter-esti ajándékozása. A Scala-mozi igazgatósága a szilveszteri előadás keretében az ajándékok egész tömegét osztja szét a közönség között. A Scala-mozi ajándéktárgyai az ipari és kereskedelmi kamara épületében lévő, volt Ladstädter-féle kalapüzlet kirakatában ma megtekinthetők.

Mozi

MŰSOR

SZOMBAT, DECEMBER 31.

APOLLÓ: Bécsi kedvesség (német film).
CAPITOL: Bécsi kedvesség (német film).
SCALA: Mégis ártatlan (angol film).
TIVOLI: Éva (német film). Este 9 és 11: A lázadó hős (német film).
CONCORDIA (Mehala): A korzikai (angol film).
ATLANTIC: Az édes anyaföld és a bajnokok (német film).

Kegyelmet kérnek az elítélt volt vasgárdisták

Tudják, hogy az arakodó az az erő, amely körül az országnak egyesülni kell

Bucuresti, december 30. Virgil Ionescu mérnök, Mihail Polihroniade, Nicolae Totu, Banica Dobra és dr. Paul Craja volt vasgárdisták, akiket állambiztonság ellen elkövetett bűnet miatt elítéltek, a belügyminiszterium útján kegyelmi kérvényt terjesztettek Öfelsége, a király elé. A kegyelmi kérvényben a megtört volt légionisták többek között a következőket írják:

— Kerülgetés, vagy titkolózás nélkül, őszintén és tisztán mondjuk meg egyenesen királyunknak mindazt, ami elménkben és lelkiünkben van. Minden olyan gondolat, vagy vágy, amely újra politikai tevékenységre ösztönöz bennünket idegen tőlünk, ha az nem kizárólag Felsőged akaratának és kezdemé-

nyezésének felel meg. Egy király megszüntette a szenvedéseket és a kétségbeesést. Eppen ezért hívjuk, hogy a királyi kegyre és forrón kérjük, kegyelmezzen kegyelmet adni számunkra. Az utóbbi időben eseményei életünkben egy fejezetet zártak le. Ma egyetlen ember van, egyetlen akarat és egyetlen erő, aki körül az egész román nemzetnek egyesülnie kell az Felsőged. Enélkül a Felsőged körül való tömörülés nélkül Románia az anarchia és a szétszakadás felé halad. Magatartásunkat határozottan körvonalazzuk és minden olyan cselekedetet, amely nem a királyi jelvénye alatt történik, esztelenységnek tartunk.

Spanyol nemzeti cirkáló és köztársasági torpedóuzó harca a Gibraltári szorosban

Gibraltár, december 30. A Stefani úrnökség közli: A Camarias nevű spanyol nemzeti cirkáló és egy torpedóromboló Gibraltár kikötőjének közelében lövésekkel támadták rá a Jozé Luis Diaz nevű köztársasági torpedórombolóra. A lövések következtében a beérkezett jelentések szerint a megtámadott gőzös személyzetéből heten meghaltak, tizenegyen súlyosan megsebesültek. A megrongált köztársasági hajó kapitányának állítása szerint két nemzeti motoros csónak elsüllyedt. A lövedékek súlyosan megrongálták a Jozé Luis Diaz gépházát. A támadásnál jelen

volt a Vanco angol és Bescuardi francia torpedóromboló is, amelyek erős reflektorokkal világították meg a partokat, hogy ezáltal megkönnyítsék a sebesültek és halottak szárazföldre való szállítását. A Reuter jelentése szerint a köztársasági hadigőzös sulya 2087 tonna, 175 főnyi személyzete van, 5 nehéz ágyúval, hét léghéltartó ágyúval, négy gépfegyverrel, hat torpedó kilövő hűvellyel van felszerelve. A megrongált hajót a gibraltári kikötőbe vontatták, ahol megjavítják.

Németország nem gondol Belgium és Hollandia bekebelezésére

Berlin, december 30. Az Angriff rendkívül éles támadást intéz Vernon Bartle smert angol közíró ellen, aki legutóbbi cikkében azt állította, hogy Németország 1939-ben Hollandiát és Belgiumot akarja bekebelezni. A lap felszólítja az

angol kormányt, hogy ne tűrje az ilyen békebonfást, amely csak arra való, hogy megzavarja a német-angol egyetértést, amely nélkül viszont nem lehet szilárd alapokra fektetni az európai békét.

— A FŐVÁROSI PAPSÁG TISZTELGÉSE A PATRIARCHA MINISZTERELNÖKNEL. Bucuresztől jelentik: Miron Cristea pátriarka-miniszterelnök kihallgatáson fogadja a főváros papságának képviselőit, akik vasárnap délelőtt testületileg jelennek meg előtte, hogy jókívánásaikat fejezzék ki az újév alkalmából.

— SZÁZEZREK BELEPÉSE AZ UJJÁSZULETES FRONTJÁBA. Bucuresztől jelentik: Az eddigi kimutatások szerint a Nemzeti Ujjászületés Arevonálába Kolozsmegyében 40.450, Dámbovitá megyében 30.000, Vaslui megyében 22.496, Temesmegyében 41.084, Krassó megyében 21.662, Arad megyében 12.491, Hunyadmegyében 29.079, Szörény megyében 34.976 egyén irakozott be.

— A SZENTSZÉK RÉSZVÉTE A BASARABIAI VASÚTI KATASZTROFA FELETT. Bucuresztől jelentik: Casullo bucurestii pápai nuncius ma a következő táviratot juttatta Gafencu külügyminiszterhez: A basarabiai vasúti katasztrófa alkalmából kérem kifejezni a román kormány előtt a Szentszék őszinte részvétét, Pacelli.

A lengyel hivatalos lap elismerő cikke Gafencuról

Varsó, december 30. A hivatalos Gazeta Polskaban vezércikk jelent meg, amely Gafencu külügyminiszter személyével foglalkozik. A vezércikk hangoz atja, hogy Gafencu nem irodai elméleti ember és nem pár'ember, hanem a volt frontarcosok nemzedékéből származik, acél-sziládságu jellemet.

Az új külügyminiszter teljesen tisztában van az időszerű problémákkal. Gafencu ismeri és megérti Lengyelországot, sőt nagy rokonszenvet is tanúsít iránta. A lengyel külpolitikai alapelvek függelensége és az egységű megértése, amelyet Beck külügyminiszter képvisel, Gafencuban is megérő barátot talál. Kinevezésével rem várható Románia külpolitikájának megvalósítása, hanem az továbbra is az Öfelsége, II. Carol király által megállapított irányban fog haladni. Lengyel szempontból Gafencu kinevezése azt jelenti, hogy a két ország közötti szövetség, amely Kelet-Európa egyensúlyának biztosítója, változatlan marad.

— ZÜRICH FŐZSZEJÁRAT: Páris 15.65 és fél, London 260 és hatnyolcad, Newyork 443, Brüsszel 74.70, Milánó 23.32, Amszterdam 241, Berlin 177.60, Szófia 50.40, Prága 15.17, Varsó 83.70, Belgrad 10.00, Bucuressti 3.25.

RIVOLI a nagy filmek mozija

Szilveszteri műsor!

Malacok és mozijegyek kisorsolása! Rendkívül szenzációs premier! Robin Hood testvér-filmje Százszázalékosan németül beszélő film!

A lázadó hős

Alan Breck, Skócia utolsó lázadója, Stevenson legjobb kalandorregényében

Warner Baxter

a kedvelt moziszínész ebben a lebilincselő filmben a legideálisabban személyesíti meg Kidnapdett. — A többi főszerepben a népszerű Freddie Bar, Holomew és az új filmszillag, Arleen Whelan

Ma délután Lehár halhatatlan operettje, az ÉVA, utolsó előadásai. — D. u. 3 órakor 11 leies helyárak

SPORTTESEMÉNYEK

Kolostorban keres megnyugvást és új erőt a legyőzött box-világbajnok

Az utóbbi időben sok szó esett sportkörökben Benny Lynch volt légsúlyú boxvilágbajnokról, aki köztudomásúlag az alkohol túlságos élvezetének tulajdoníthatja világbajnoki címe elvesztését. Ugy ő maga, mint az angol boxszövetség mindent elkövetett, hogy ismét világbajnok legyen, de az alkoholszenvedély minden számítását keresztülhúzott. Szanatóriumban is volt, de ott sem tudták kigyógyítani, pedig a szakértők ma is azt állítják, hogy Lynch feltétlenül érdemes volna a világbajnoki címre, mert még most is sokkal különb, mint az utóda.

A sok eredménytelen kísérlet után most mindenképp meglepett a hír, hogy Benny Lynch kolostorba vonul, hogy ott találja meg a lelki megnyugvást; és

egyúttal testi megerősödését is, hogy azután további kellő edzéssel fölvehesse a küzdelmet a világbajnoki cím jelenlegi birtokosával. Az ír hegység között, Dublintól 200 kilométernyire fekvő Melleray apátság kolostorába vonult vissza a volt világbajnok. A kolostorban rendkívül szigorú rendszabályok uralkodnak. *A szerzetesek a legnehezebb testi munkát végzik és emellett örök hallgatást, irruk elő a szabályok. Benny Lynch a novíciusok között kapott helyet, akiknek még nincs a teljes hallgatás előírva, de minden másban a legszigorúbban be kell tartaniuk a rend életszabályait.* Hajnali három órakor kell fölkelniök, este hat órakor pedig már le kell feküdniök.

A Melleray apátságban nem újdonság, hogy sportember keres lelki és testi megújulást, falai között. Évekkel ezelőtt Jonny Mc. Grory, Anglia volt nehézsúlyú bajnoka lakott a kolostorban és teljes sikerrel járta az ottlétét, mert utána visszahagyta bajnokságát. Ő tanácsolta Lynch számára is ezt az utolsó menedéket. A volt világbajnok barátai remélik, hogy a Melleray apátság lelki és testi iskolája ismét helyrebillent egy kiütnő sportember lelki és testi egyensúlyválságát.

A vidéki katonakötelesek könyvecskéinek láttaozási sorrendje

A vidéken lakó hadkötelesek katonai könyvecskéinek láttaozása január nyolcadikán kezdődik és március elsejéig tart. Temesfűves község hadkötelesei, akik az 1911—1935 évfolyamhoz tartoznak, január 13-án jelentkeznék. Vingán a sorrend a következő: január 26-án az 1911—1919. évfolyamhoz tartozók, január 27-én az 1920—1927. korosztálybeliek és január 28-án az 1928—1935. korosztálybeliek. Szenandrási községben jelentkeznék február 2-án a szentandrási, február 3-án a temeskovácsi hadkötelesek. Az ujbesenyői hadkötelesek február 6-án Kisbecskerek községben jelentkeznék. A temesságiak február 7-én, a parácziaiak február 8-án jelentkeznék Temesság községben. Az ujksodaiak közül az 1911—1919. évfolyamhoz tartozók február 9-én, az 1920—1927. korosztályhoz tartozók február 10-én és az 1928—1935. korosztálybeliek február 11-én, a kisodai hadkötelesek február 12-én és gyiroki hadkötelesek február 13-án jelentkeznék Ujksodán. Az ujszentesiek február 24-én jelentkeznék Gyarmatán. A mosnicai és ujmosnicaiak február 25-én, a medvesiek február 26-án jelenek Ujmosnicán. A gironai és a hozzátartozó telepek katonakötelesei közül az 1911—1922. korosztálybeliek február 27-én, az 1923—1935. korosztálybeliek pedig február 28-án jelentkeznék Gironán.

Az óbédai katonakötelesek közül az 1911—1931. korosztálybeliek január 10-én, az 1932—1935. korosztálybeliek január 11-én, a porgányiak is január 11-én, a pusztakereszturiaiak január 12-én jelentkeznék Óboda községben. A keglévicházaiak január 13-án jelentkeznék a községben. Az óbesenyőiek közül az 1911—1924. korosztálybeliek január 15-én, az 1925—1933. korosztálybeliek január 16-án, az 1934—1935. korosztálybeliek január 17-én jelentkeznék Óbesenyőn. A nagyszentmiklósiak közül az 1911—1917. korosztálybeliek január 19-én, az 1918—1923. korosztálybeliek január 20-án, az 1924—1928. évfolyambeliek január 21-én, az 1929—1933. korosztálybeliek január 22-én és az 1934—1935. korosztálybeliek január 23-án jelentkeznék Nagyszentmiklóson. A perjámosi katonakötelesek közül az 1911—1921. korosztálybeliek február 2-án, az 1922—1929. korosztálybeliek február 3-án, az 1930—1935. korosztálybeliek február 4-én jelentkeznék Perjámoson. A majathfalvaiak február 11-én és a monostoriak február 12-én jelenek Majathfalván. A kétfeüiek jelenkezési napja február 13. A lovrinaiak közül az 1911—1930. korosztálybeliek február 23-án, az 1931—1935. korosztálybeliek február 24-én jelentkeznék Lovrin községben. Gyertyámos hadkötelesei közül az 1911—1932. korosztályhoz tartozók január 28-án, az 1933—1935. évfolyambeliek január 30-án jelentkeznék Gyertyámoson. A zombolyai hadkötelesek közül az 1911—1915. korosztálybeliek január 31-én, az 1916—1921. korosztálybeliek február 1-én, az 1922—1926. korosztálybeliek február 2-án, az 1927—1930. évfolyambeliek február 3-án, az 1931—1935. korosztálybeliek február 4. és 5-én, az 1934—1935. korosztálybeliek pedig február 6-án jelenek Zombolyán. Kécsa községbeliek közül az 1911—1931. korosztálybeliek február 7-én és az 1932—1935. korosztálybeliek február 8-án jelentkeznék. A csenei katonakötelesek jelenkezési napja február 10. Az aurlézházi katonakötelesek február 11-én, az ujjvári katonakötelesek pedig február 12-én jelentkeznék Ujjvári községben. A magyarszentmártoni katonakötelesek február 13-án, az öregfalui katonakötelesek február 14-én és az ótelekiek február 15-én jelenek Ótelek községben. A többi község jelenkezési sorrendjét legközelebb közöljük.

Románia lakossága augusztusban közel huszezer lélekkel szaporodott

Az országos statisztikai hivatal most készítette el az 1938. augusztusi népességi kimutatást. Ezerint augusztusban egész Románia területén 52.426 gyermek született és 32.709 egyén meghalt. A természetes szaporodás tehát 19.717 lélek. Az ujszülöttek nemzetisége a következő volt: 42.004 román, 2774 magyar, 1457 német, 848 zsidó, 2667 orosz, rutén és ukrán, 3146 más. Az elhaltak nemzetiségi megoszlása a következő volt: 25.933 román, 2155 magyar, 1126 német, 880 zsidó, 1393 orosz, rutén és ukrán, 2040 más. A románság augusztusi szaporodása 16.071, a magyarságé 619, a németeké 331, az oroszoké, ruténeké és ukránoké 1274 a többi nemzetiségé 1106. Ezzel szemben a Romániában lakó zsidók száma augusztusban 32 lélekkel apadt.

SPORT-FOTO-OPTIC
A legolcsóbb sportcikk és azok javítása
A. M. MÜLLEY-nél
Timisoara, I. Strada Soderer 11.

Sporthírek mindenfelől

Elmarad a Görögország-Románia országok közötti válogatott mérkőzés. A román szövetség egyik átiratában azt kérte a görög labdarugószevetség, hogy a tervezett Görögország-Románia mérkőzés helyett Athén és Pireus válogatottja játsszék a román kombinált csapat ellen. Ebben az esetben a FIFA-nak fizetendő illetékek összege jóval kevesebbet tesz ki, mint ha országok közötti mérkőzés cím alatt játszának. A görög szövetség elfogadta a románok ajánlatát, így a tulajdonképeni Románia-Görögország mérkőzés helyett Román A. divízió kombinált-Athén-Pireus jelleggel játszóak le a mérkőzést.

Bokasérülést szenvedett David. David a Venus válogatott kapuvédője szenvedélyes híve a si-sportnak. Egyik kirándulása során könnyebb természetű sérülés érte. Egyik leereszkedésnél olyan szerencsétlenül esett el, hogy bokáján megsérült. A játékos azonnal visszautazott a fővárosba, ahol az orvosok kezelés alá vették.

A „bíróverő“ Gabrovskyt örökre eltiltották a játéktól. A bolgár labdarugószevetség miután kivizsgálta azokat a szorosots botrányokat, amelyek az őszi bajnoki idény folyamán előfordultak, drasztikus rendszabályokat fogadtatott, hogy ezáltal elvegye a kedvét a hősököd labdarugójátékosoknak a vereségektől és botrányokozásól. Gabrovskyt, a Lewsky fedezetjátékosát örökre eltiltották a játéktól, aki „működése“ idején nem egyszer tettleg is inzultálta a játékvezetőket.

Már harmadik mérkőzését játssza a román csapat Törökországban. A román B. válogatott csapat immár a harmadik mérkőzését bonyolítja le Törökországban, amely egyben az utolsó is, mert innen a csapat tovább utazik Görögországba. Az első mérkőzés eredményét ismertettük olvasóinkkal. A második és harmadik mérkőzés eredménye ezideig ismeretlen, mert lehetetlen összekötetést kapni Sztambulban.

Január hónapban ül össze a Comitetul Federal. A november hónapra tervezett Comitetul Federal ülését előreláthatólag január 15. és 20. között tartják meg. A végleges dátumot Tilea Viorel elnök állapítja meg, erre azonban csak akkor kerül sor, ha az elnök visszatér szabadságáról, amelyet Predealon tölt. Tilea elnök előreláthatólag újév után tér vissza a fővárosba. A Comitetul Federal ülésének napirendjén a válogatott csapat nemzetközi műsora, az A. és B. divízióbajnoki műsora és rendszere, valamint a Román Kupa ügye szerepel.

Olimpiai kis hírek

A finn olimpiai bizottság olimpiai plakátpályázatát most járt le. Összesen 132 pályamunka érkezett be, ezek közül 78, tehát több mint a fele Nurmi alakját tette a plakát főalakjává. A bíráló bizottság elfogadta a művészek döntését és szűkebb pályázatot írt ki azzal a feltétellel, hogy a plakáton egy futóalak legyen a domináló és ez a futó Nurmi legyen.

Az olimpiai versenybizottság úgy döntött, hogy a pályán történő minden eseményt három nyelven, finn, angol és svéd nyelven mondanak be.

A megnyitói ünnepségen ismét Strauss Richárd olimpiai himnuszát adják elő, ami azt jelenti, hogy nem lesz újabb olimpiai himnusz pályázat és arról sincs szó, hogy Sibelius finn zeneszerző alkalmi himnuszát adnák elő.

Még mindig nem döntöttek Helsinkiben arról, vajon rendeznek-e fátylós stafétát a görög olimpia és Helsinki között. A távolság olyan nagy, hogy több szakaszon autót, repülőgépet és hajót is igénybe kellene venni.

Kora tavasszal kezdik meg az olimpiai felüépítést. A tervek szerint huszonnyolc háromemeletes házat építenek, amelyeket az Olimpia után bérbe tudnak adni.

A rendező bizottság úgy döntött, hogy az összes versenyekre szóló bérletjegyet nem bocsát ki, mert az egyes versenypályákon aránylag csak kevés néző számára van hely.

Az olimpiai versenyek tartama alatt állandó repülőgép-összekötést létesítenek Helsinki és a finn jégtestengeri kikötő, Petsamo között, mert ott még júliusban is látható az éjféli nap.

Miért játszott olyan jól Bican Románia ellen

A volt bécsi játékos, Bican nagyszerűen játszott a csehszlovák köztársaság csapata ellen a román csapat ellen. Most a Csehszlovákia elárulja, miért volt olyan jó Bican.

„A kitűnő középcsatár tudvalegőleg Franciaországba készült. Tárgyalásai már a befejezéshez közeledtek. A Slavia kérlete Bican, ne menjen el. A játékos megígérte, ha megfelelő polgári állást szereznek neki, lemond franciaországi utjáról. Szombaton mekként az állást Bican, ezért játszott olyan jól a románok ellen.”

DÉLI HIRLAP
automata telefonszáma: 28-10.

Tizenötödik évfolyama

kezdődik a Déli Hírlapnak és ez a munkában, a köznek becsületet, tisztességet szolgáltatásban eltöltött másfél évtized fejeződik arra, hogy az évforduló alkalmából nemcsak megköszönjük olvasóinknak irányunkban tanúsított szeretetét és ragaszkodását, hanem hívó szóval fordulunk azokhoz is, akik eddig nem tartoztak előfizetőink népes táborába. Hívjuk őket, sorakozzanak azok mellé, akik velünk együtt a jobb, a szebb, a boldogabb jövőért küzdenek; akik nem tagadják meg magyarságukat, de tudják, hogy a születés véletlenje nem jogosít többre, nem ad menlevelet mindenkinek mindenre, hanem velünk együtt érzik az emberiség napjainkban halványuló fogalmának élő igéjét és varanesele szükségességét. Mert harcunkat csak úgy folytathatjuk eredményesen, küzdelmünk csak úgy járhat sikerrel, ha magunk mellett érezzük az újabb ezreket is. Nem vagyunk kilkeknek vagy egyes csoportoknak uszálvhorozói, járatlanok vagyunk a trezorok labirintusaiban, nem vagyunk kitarotottak, amit elértünk a magunk erejéből, a magunk munkája révén értük el azon olvasóink segítségével, akik velünk együtt megértették az idők szavát és előfizetésükkel lehetővé tették a Déli Hírlap megjelenését és fenntartását immár tizenötödik éve. Azon napok közé tartozunk, melyek az előfizetésekből élnek. Sovány kenyér, de megédesíti a nyugodt lelkiismeret és a függetlenség tudata. Istenfőlelem és törvénytisztelet vezet tőlünk, bármit írjunk is. Magyar nemzetkisebbségi szellem és keresztény öntudat ha ja át minden akarásunkat. A nemzetkisebbségi adottság következményeit levonuk már akkor, mikor megindultunk. A keresztény közszellem kívánalma volt jelszavunk akkor, mikor sokan mások, akik ma mellődöngötte járnak és hangoskodnak, azt sem tudták, hogy mit jelent kereszténynek lenni és keresztény szellemben élni, működni. Ezeket a mai nagyszájú antiszemitaik közt átjuk agálni, mert abban a tévhitben élnek, hogy az igazi kereszténység a zsidógyűlölet. Elfelejtik, vagy inkább soha nem is tudták, hogy más a kereszténység és más az antiszemitizmus. Két fának két különböző gyümölcse. Az egyik megértővé tesz a felebaráti szeretet nevében, mely ma már csak ritka vendég nagyon sokaknál, a másikat mérges nedve megrontja a gondolkozást, elfogult a tesz és Káin bélyegét süti élvezőire. Keresztség és antiszemitizmus nem kiegészítői, hanem ellentétei egymásnak. Senki öl nem szeretünk csak azért, mert keresztény és senki öl nem fordulunk el csak azért, mert zsidó. Nem a keresztelvével ad értéket, hanem a lelké beállítottóság. A becsületet meggyőződés, a meggyőződés bátor megvallása és teinkért való férfias kiállítás és felelősségvállalás. Ezt hirdettük a múltban és ez lesz működésünk vezérfonala a jövőben is. A világ népei fölött megnehezedett az idők járása, nem lett könnyebb a saját feladata sem. Világnézetek ádáz összecsapásai közepette a saját hívaása a kiegyenlítő és kiegyensúlyozó szerez vállalása. Ezt örömmel és meggyőződéssel vállaljuk és kérjük mindazokat, akik egy véleményen vannak velünk, támogassanak továbbra és igyekezzenek táborunk részére megszerezni azokat is, akik eddig bármilyen akból nem tartoztak előfizetőink sorába. Minél többen vagyunk, annál nagyobb erővel és nyomaikkal tudunk képviselni azokat az elveket, melyek követeése — hitünk szerint — élvezet a boldog múltban gyökerező boldogabb jövőd ígret földjére.

Háromszázharminchét munkanélküli van jelenleg Temesvár város területén

Temesvárott az utóbbi években a munkanélküliek száma örvéndelenes apad. Ö-nat esztendő előtt még a városban hé-ezer volt a munkanélküliek száma, 1937. decemberében pedig ha százhuszonnegy. Ezen utóbbiakhoz ezért száz családtag tartozott. Ezzel szemben 1938. december végen Temesvárott összesen 237 munkanélküli szerepel a nyilvántartásban. Ezek közül 148 nőten, 189 pedig nős. Ez utóbbiaknak ha száz ellátatlan családtagja van. A munkanélküliek legnagyobb része — kereken kétszáz — nem képesített munkás, hanem napszámos. Ezenkívül számon tartanak még ötvennyolc munkanélküli családét is. Eszerint tehát a képesített szakmunkások csak elenyésző csekély számban állanak munka nélkül. A nyilvántartásban tizenöt kereskedelmi munkanélküli is szerepel. Szellemi foglalkozású munkanélküli a városnál nem jelentkezett a nyilvántartásba való felvételre. A munkanélküliek közül kétszázharminc — leginkább nős és családós — részessül segélyezésben. A nőkkel együtt ötszáz családtagot is segélyeznek.

= KÖZGAZDASÁG =

Január végéig személyzeti kimutatást kötelesek beadni az összes romániai vállalatok

Az 5 alkalmazottnál kevesebbel bíró vállalatok az idén nem adnak be kimutatást

A román elemnek a vállalatokhoz való elhelyezőséről szóló törvénnyel kapcsolatban a mezőgazdasági minisztérium rendeletet bocsátott ki s ebben az 1939. évre szóló érvénnyel

megállapítja az említett törvény alkalmazásának általános módózatait.

Keves eltéréstől eltekintve, ez a rendelet a törvény alkalmazásának ez évre előirt módózatait írja elő a jövő évre is. Ugyancsak ennek a rendeletnek értelmében az ország összes vállalatai kötelesek személyzeti kimutatásaikat január 31-ig az illetékes minisztériumba felküldeni. A kimutatásokat a kerületi iparügyi felügyelőségek veszik át továbbítás végett. A kimutatások beadási határidejét semmi eset-

re sem fogják meghosszabbítani.

A rendelet e kimutatás elkészítése és beadása alól mentesíti azokat a vállalatokat, amelyeknek személyzete nem haladja meg az öt alkalmazott, azonban csak abban az esetben,

ha ezeknek a kisvállalatoknak alkalmazottai, a tulajdonost is beleértve, valamennyien román állampolgárok.

Azok a kisvállalatok azonban, amelyek öt főből álló személyzettel dolgoznak s ezek közül egy, vagy kettő is idegen állampolgár, kötelesek az említett kimutatást a kerületi iparügyi felügyelőséghez beadni. A rendelet részletes szövegét vasárnap számunkban fogjuk közölni.

A németek kötelezték magukat 200.000 romániai sertés átvételére

A márka árfolyama emelkedett, az átvételi árak csökkentek

A német-román gazdasági szerződés keretén belül már javában folyik a Németország felé irányuló sertés kivitel. A szerződés értelmében Németország összesen 200.000 sertést vesz át a romániai exportőröktől, ebből 52.000 darab Bácsba megy, mint ugynevezett Ostmark-külön kontingens. Ide 137 kiló érkezési minimális súlyú yorkshire és mangalica sertéseket lehet szállítani, az átvételi ár kilónként 81 pfennig, amihez még 6 pfennig kiviteli prémium járul. A keresztezett sertésekről 137 kilós minimális súly esetén 80 pfenniget és négy és fél pfennig kiviteli prémiumot fizetnek. Ezek az árak átlagban öt pfenniggel alacsonyabbnak, mint amikor még a bizományosok veték át a Bácsba irányított romániai sertéseket. Ezenkívül a németek március 31-ig átvesznek 20.000 darab vá-

gott sertést: 100 kilónként 91 pfennig áron, ehhez járul még három és fél pfennig kiviteli prémium. A többi 128.000 élősértés minimális súlya 120 kiló és azért 79 pfenniget és 3 pfennig kiviteli prémiumot fizetnek, holott eddig az átvételi ár 80 pfennig és négy és fél pfennig kiviteli prémium volt. Ebből megállapítható, hogy a márka árfolyamának emelése nem járt a romániai exportőrökre nézve a várt előnyvel, mert a német Reichselle majdnem annyival csökkentette az átvételi árat, amennyivel a márka árat magasabban állapították meg. Ez az oka annak, hogy az exportmárka árfolyamának 38 leiről 40.50 leire való emelése ellenére is az exportértékek ára csak lényegtelenül emelkedett.

Az exportgabona új vizsgálati díja

A Mezőgazdasági Kamarák Szövetsége a legutóbb az exportgabona vagonkénti vizsgálati díját 20 leiről 150 leire emelte fel azzal az indoklással, hogy a Szövetségnek jövedelemre van szüksége. A gabonaexportőrök körében visszatetszést keltett, hogy akkor, amikor a kormány minden intézkedéssel a kivitel megkönnyítésére hat, a Szövetség 130 leire drágítja meg az exportot. A megfelelő szindikátusi lépések után a Kamarák Szövetsége lezállította a szakértői és elimerési díjat 100 leire, ha a szállitmány az 5 vagon nem haladja meg és 40 leire, ha a kiszállításra kerülő mennyiség nagyobb. Bármily nagy is egy exportőr által egyszerre feladott szállitmánya, annak szakérő díja a 300 leit nem haladja meg.

A Mezőgazdasági Kamarák Szövetsége most értesítette a megyei kamarákat, amelyek az újv után a fenti díjakat szedik az utóbbi időben vett 150 leies díj helyett.

Változások magyarországi nagyvállalatok vezetésében

A magyarországi közgazdasági életben érdekes személyi változások is vannak. Igy báró Hatvány Péter, a Sárvári Cukorgyár tulajdonos főöröszvényese, akinek tudvalegőleg birtokában van a temesvári Gyapjúipar is, végleg elhagyta Magyarországot és Londonban telepedett meg. Kammer Hugó, a legnagyobb textilexportőr cég tulajdonosa is Londonba utazott fontos tárgyalások levezetésére, de gazdasági körökben tudni vélik, hogy Kammer Hugó szintén az angol fővárosban telepszik le. Dr. Hirsch Albert, a Deutsch I. és Fia cég főnöke, a közgazdasági hírek szerint, szintén Genfben, Párisban és Londonban tartózkodik üzleti tárgyalásai levezetésére, de az ő utazását is, illetve külföldi tartózkodását azzal a pozitívummal hozzák kapcsolatba, hogy Hirsch Albert dr., aki szintén jelentékeny tényezője volt eddig a magyar közgazdasági életnek, nem tér vissza Budapestre és külföldön telepszik meg.

== AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÉLETÉNEK RÉSZVÉTELE A NEMZETI ÚJJÁSZÜLETÉS FRONTJÁBA. A Sfaturi Negustorescu és az Élelmiszer-szindikátus buccuresi vezetősége egyénenként és a két érdeklátó tagjai tes,üléüléig belépnek a Nemzeti Újjászülés Arvonálába. Táviratiilag a Sfaturi 180 osztálya, az élelmiszer-szindikátus 52 tagozata jelentette belépését, ami összesen 150 ezer kereskedő részvételét jelenti az új alakulatban.

(=) **PIACI ÁRAK TEMESVÁROTT** tegnap a következők voltak: tojás darabja 2.50—2.70, meszes tojás darabja 2.30, szárazabb kilója 12 lei, lencse kilója 12 lei, kalarábé darabja 2—5 lei, sárgarépa és paszternák kilója 5 lei, zöldség kilója 6—7 lei, levesbe való zöldség csomója 2 lei, krumpli kilója 4—5 lei, hagyma 5 lei, fokhagyma 3 lei, spenót kilója 25—30 lei, torna darabja 1—2 lei, fiatal hagyma csomója 1—2 lei, vörös cékla kilója 4—5 lei, káposzta fejenként 3—6 lei, kelkáposzta fejenként 2—4 lei, téli retek fejenként 2—3 lei, tejföl 40—45 lei literje, főzővaj 72 lei, teavaj 112 lei kilónként, méz 44 lei, alma 8—16 lei, tömött liba 140—250 lei, csirke párja 35—70 lei.

== UJ IMPORTVÁMOK SVAJCBAN. Berni jelentés szerint: a svájci kormány új behozatali díjakat fog létesíteni és ezekből fogják fedezni Svájci hadfelszerelési költségeit, amelyeket a szövetségi-nács előirányzott.

== AZ IRON ÉS A GALVANELEMEK FIX BEHOZATALI DÍJA. A Monitorul Oficial közli, hogy a széniron (ceruz) behozatalánál a jövőben fix díjat szednek. A rendelkezés a pénteki napról lépett életbe és az vonatkozik a galván (szén) elemekre is. A fix behozatali díj mellett fennmarad a 6 százalékos forgalmi adó és az 1 százalékos repülőilleték is.

== A FALUSI LAKOSSÁG ÖRÖKSÖDÉSI ILLETÉKE. A pénzügyi eljárás törvény szerint semmilyen bírság sem szállítható le annak nyegyédén alul. A pénzügyminiszter körrendeletet adott ki, amelyben tekintetbe véve a falusi lakosság életkörülményeit, megengedi, hogy az örökösödési adó be nem fizetése miatt kirótt bírság a falusi lakos ságnál 5 százalékkal leszállítható legyen.

KÖNYVEK

* **KODOLÁNYI JÁNOS: *Julianus barát.*** A XIII. század nagy magyar hősenek, az Ázsiában rekedt magyarság legelső kutatójának alakját eleveníti meg Kodolányi János új történelmi regénye. Hétszáz éve, hogy a lelkes dominikánus barát elindult utjára s föltárta az akkori Európa előtt a világ olyan részeit, amelyekről odáig csak fantasztikus mesék adtak hírt. Két esztendői szenvedés és küzdelem után sikerült is megtalálnia Magna Hungáriát s Oroszország felvad népeit és ősrögeit át hazájába visszatérve hírt hoznia a pogány magyarokról. Kodolányi János, aki a magyar történelmi regények elismert mestere, ebben a könyvében hatalmas jelentősérvvel írja le azt az utat, amelyet Julianus a nagy terv első gondolatától a végrehajtásig, az első magyarral való találkozásig megtett. Kodolányi János: Julianus barát című műve az Athenaeum nagyregegy sorozatában jelent meg. A hatalmas mű 711 lap terjedelmű óriási történelmi regény. 238 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

* **HUNYADY SÁNDOR: *Nemes fém.*** Nemes fém szikrázó ragyogása ömlik Hunyady Sándor új könyvéből. A nemes fém: Matild, a pénzféldemlény, ki keretét feszítő életének egy szeszélyes pillanatában, inkognitóját megőrizve, beugrik a kolusz szinésztruppba és rövid idő alatt az ország legelső sztárja, majd világhíresség lesz. A pesti bohémvilág remek tollal megrajzolt, alakjai, színészek, újságírók, éhenkórászok és milliomosok, a mai társadalom egész keresztmetszete. Budapes: alvilága és fénylése, derű és árnyék, minden együtt van ebben a nagyszerű könnyedséggel és káprázatos fordulatossággal megírt regényben, mely Hunyady Sándor elbeszélőművészetének egyik elgszebb példája. Hunyady Sándor: Nemes fém című kötete az Athenaeum Regénytárban jelent meg. Ára: kötve 119 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

* **CHRISTOPHER DAWSON: *Európa születése.*** Ennek a nem mindennapi könyvnek a címében Európa nem egyszerű földrajzi fogalmat jelent, hanem annak a csodálatos kulturának a nevét, amely az antik világ összeomlása után ezen a földrészen megszületett. Ennek az Európának titokzatos születéséről számol be Dawsonnak, a kiváló angol tudós nagy ismeretgazdagsággal és írói ritinnal megírt könyve. A könyvnek nemcsak szigorúan ismeret-terjesztő célja van. Dawson arra törekedett, hogy a mai anarchiában önmagát elvesztő és züllő Európa gyermekeit figyelmeztesse kulturájuk kezességére és a megértés útjainak megteremtésére. A kötet az Athenaeum kiadásában jelent meg, kötve és képmel-léklettel 198 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

* **SOMERSET MAUGHAM: *Kauzárfa.*** Aki a kauzárjának csak egy rosóját is magával viszi csónkjában, vihart támaszt és el kell halasztania utazását, mert ha nem teszi és dacol a babonával, az életét veszélyezteti. Mesélnek az is, hogy aki holdtöltekor kauzárfa alá áll, a lombok susogásából kihallja a jövővéti tükreket. Somerset Maugham új könyvében „Kauzárfa” gyűjtőcím alatt foglalja össze a maláji szigetvilágban és Borneóban élő angolokról szóló történeteket. Somerse: Maugham: Kauzárfa Athenaeum kiadásában és szép kiállításban fűzve 99 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

* **FÖLDI MIHALY: *A párisi menyasszony.*** A modern társadalmi és lelki problémák vizuális erejű boncolója, legújabb könyvében új novelláit gyűjtötte össze. A mestéri komponálóképesség, a jellemző erő, mondanivalóbeli gazdagság, dinamikus feszültség és mozgalmasság, mely az író jellemző valóságos iskolapéldáit mutatja a novella nehéz műfajának. Ez a puritán író mellöz minden eszközt, cícomát, ami pusztán helyet tölt, gazdag mondanivalója, állandó problémáival telítettsége néha valóság-gal szétvele a kis epika keretét. Izgató, izig-vérig modern, lázasan mai kis írásai azt a figyelmet érdemlik, mely a merész kísérletező, a problémáktól vissza nem riadó írónak kijár. Athenaeum kiadásában jelent meg, fűzve 132 lei, kötve 178 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

* **RAFFY ADÁM: *Heródes.*** Raffy Adám új könyve ugy kezdődik, hogy Julius Cézár bevonul Alexandriába, Cleopatra segí ségével elfoglalja Nagy Sándor városát és ezzel Róma számára megszerzi Egyiptomot. Ptolemaios serege körülfárja a Cleopatra szerelmében elmerülő római diktátort, akit Heródes ugyszólván az utolsó pillanatban szabadít ki szorongatott helyzetéből, új fordulat: adva Róma történelmének. Az író regényében bemutatja egy páratlanul érdekes ember lelkét, aki az egymásra tuduló események zajgása közepette irtózatossá testi és lelki szenvedések s a sorsnak szinte megdöbbentő hányattatásai között sem veszíti el erejét és céltudatos akaratát és végül király lesz; csak az ne kérdezzük, hogy milyen áron... Eddigi ismereteink szerint kegyetlen, szörnyű ember volt Heródes. Raffy Adám nem tagadja ezt, de bravuros léleklemzés-sel érteti meg hősenek lelkületét s teteteinek rugóit. Nemcsak a szörnyűségeket beszéli el, hanem a jót is fel árja s sokszor valóság-gal elbűvölő olvasóit a szerelmi és hatalmi vágy között tántorgó emberi cselekvések mesteri rajzával. Ahogy az író a Heródes körül rajzó nőket jellemzi, ahogy a szerelemért lihegő férfinek szerelme beteljesüléseért folytatott irtózatossá küzdelmeit fesi, az már nem történelem, hanem a verbéli írónak mesteri munkája. Raffy Adám: Heródes című könyve Rózsavölgyi kiadásában jelent meg, 211 lei, fűzve 178 lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár.

Rádió

SZOMBAT, DECEMBER 31.

Bucuresti. 6.45: Ritmikus torna, orvosi hírek, reggeli hangverseny, háztartási tanácsok, 12: Országóróra. 13: Időjelzés, kulturális hírek, sport. 13.10: Déli hangverseny. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 17: Országóróra. 18: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02: Operett-lemezek. 19: Zenekari hangverseny. 20.15: Szalonzenekar. 21: Rádióposta. 21.35: Művész-lemezek. 22: Hírek. 22.15: Tánccene. 23.15: Balalajka zenekar. 23.45: Stroe és Vasilache humoristák. 24: Újvéti köszöntő. 24.30: Szórakoztató lemezek.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. Utána étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Bartóky József elbeszélése: „Visszajönnek”. Felolvasás. 11.45: Mit nézünk meg? 1.10: Farkas Sándor és cigányzenekara. 1.30: Hírek. 2.10: Időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hanglemezek. 3.35: Hírek. 4: Élelmiszerek. 5.45: A mentők Szilvesztere. Előadás. 5.30: Mit tizen a rádió. 5.45: Hírek. 6: Lovászi Ferenc cigányzenekara. 6.45: Szalonzenekar. 7: Ravasz László dr. püspök szilveszteri beszéde. 8: Hírek. 8.15: Felvidék. Száz perc magyar történelem. 10: Szilveszter. Vidám hangjáték három részben. 11.30: Szórakozik a főváros. A pécsi egyetemi öregdiákok vidám estje. 12.30: Utry Anna és Palló Imre dr. énekel, kísér: Veress Károly és cigányzenekara. 12.55: Az újesztendő köszöntése. 1: Éjjeli harangzó. 1.15: Katonazenekar.

Budapest II. 5.30: Lovászi Ferenc és cigányzenekara. 6: Az év halottai. Felolvasás. 6.30: Hanglemezek. 7.30: Mezőgazdasági félóra. 10: Táncclemezek.

Bécs. 19.45: Zene. 21.45: Hangjáték. 21.55: Hangverseny. 23.30: Zenekari hangverseny.

Belgrad. 19.20: Lemezek. 21: Kamarazene. 23.15: Zongorajáték.

Milánó. 20.20: Tarka zene. 22: Kamarazene. 23: Varieté. 23.45: Tánccene.

Strassburg. 20.30: Hárfá és ének. 21.30: Lemezek. 22.15: Könyv zene. 23.30: Operarészletek.

Varsó. 20.10: 1938. évi slágerek. 22.15: Szimfónikus hangverseny. 23.45: Lemezek.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 13-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: állástkeresés, elvesztett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhelyi hirdetések szavankint egy leu házasság és levelezés rovában szavankint öt lei, minden más rovatban szavankint kettő lei. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Brătianu 3. II. kerület: Tamás-rafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-rafik, Piata Traian (szerb templom mellett). Gröz-rafik, Calea Dorobantilor 2 III. kerület: Helfenbein-rafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-rafik, Piata Kütt. — Nógrády-rafik, (Tivoli mellett) — Olariu-rafik, Piata Dragalina 6. Telef. fon 45—06. — Vittek-rafik, Bul. Carol 54. — Ga góczy-rafik, Strada Brătianu 15/a. Telef. 5—13.

Állást keres

Mosást, vasalást, takarítást vállal szorgalmas fiatalasszony. Cím a kiadóban. 2848

Adas-rétel

Vennél szép díofurniros hálószoba bútort (lehet használt is). Címekért kérem a kiadóba leadni. 3677

A Banca Timisoarei épületében modern
4 és 3 szobás lakás
és
egy üzlethelyiség
azonnal kiadó. Bővebbet a Banca Timisoarei házközvetésénél.

Kályhaső lehet több darabból álló, könyökkel megvételre kerestetik. Címekért kérem leadni a kiadóba. 3678

Porszívógép, használt, de jókarban lévő eladó. Cím a kiadóban. 3675

Standard rádió 3x1, nagyon jó, olcsón eladó. Str. Iosif Vulcan 5. 2853

Eladó tökébefektetésnek rendkívül alkalmas házhelyek. Érdeklődni Somogyinál III. Ciprian Porumbescu 2 Telefon: 30—95. 2858

Lakás

Bútorozott szoba, fürdőszoba használatlalt és esetleg teljes ellátással (két személynek is) azonnalra kiadó. Cím a kiadóban. 3529

Kiadó kapualatti balfattal bíró bútorozott szoba, fürdőszoba használatlalt, kívánatra reggeli és ebéd készíttal Cím a kiadóban. 3530

Ha szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle lilom-tekermét, lilom-teiszannant és lilom-pudert, három színben. Kaplató kizárólag a

Városi
gyógyszertárban

a „Fekete Sasoz” I. Piata I. C. Brătianu.

A Józsefváros központjában

kettő, modern, 3 szobás akás azonnalra kiadó. Cím: Temesvár, IV., Dragalina-tér 15. szám

Hirdessen a
DELI HIRLAP
újévi számában

Nyomtatja a „HIRLAP” tipografia é editura S. I. n. c. Arad.